

ΕΤΟΣ Δ'.

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ, 30 Ἀπριλίου 1872.

ΦΥΛΑ. ΚΑ'

ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ

(Γ' παρὰ Δ. Κ. ΚΟΚΙΔΟΥ).

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε φυλλ. Β.)

Συντομίας χάριν παρατρέχοντες ἄλλους τινὰς ἀστρονόμους τῆς ἀρχαιότητος, ἀνάγκη νὰ ἐμμένωμεν παρα τῷ μεγίστῳ τῆς ἀρχαιότητος ἀστρονόμῳ τῷ ἐκ Νικαίας τῆς Βιθυνίας Ἰππάρχῳ. Ἐκ τῶν σωζομένων αὐτοῦ παρατηρήσεων ἐξάγεται ὅτι ἤλλατε μεταξύ τοῦ 160 καὶ 125 Π. Χρ. Ἄδηλον εἶνε ὅμως ἐάν παρατήρησε μόνον ἐν Ῥόδῳ ἢ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Τὸ κύριον ὄργανον τῶν παρατηρήσεων αὐτοῦ ἦτο τὸ ἤδη γνωστὸν ἀστρολάβιον· αἱ μέθοδοι ὅμως ὧν ἐποιήσαστο χρῆσιν, περὶ τὸν ὑπολογισμὸν καταδεικνύουσιν τὴν ἐξύνοιαν τοῦ ἀνδρός, παρεῖχον αὐτῷ πολὺ ἐντελέστερα ἐξαγόμενα. Παρατηρήσας τὸν φαινόμενον ἐτήσιον δρόμον τοῦ ἡλίου, ἀνεύρεν ὅτι ὁ χρόνος καθ' ὃν γίνεται ἰσημερία δύναται νὰ προσδιορισθῇ πολὺ ἀκριβέστερον ἢ ὁ τῶν τροπῶν. Αἰτία τούτου εἶνε ὅτι περὶ μὲν τὰς τροπὰς ἢ πρὸς τὸν ἰσημερινὸν θέσις τοῦ ἡλίου δὲν ἀλλοιοῦνται ἐπαισητῶς ἐπὶ ἡμέρας, ἐνῶ περὶ τῆς ἰσημερίας γίνεται τὸ ἐναντίον. Κατὰ τὰς τροπὰς λοιπὸν δυνά-

μεθα εὐκόλως νὰ ἀπατηθῶμεν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ χρόνου καθ' ὃν γίνονται αὐταί, ἐνῶ εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῶν ἰσημεριῶν τὸ λάθος εἶνε μικρότερον. Οἱ πρὸ τοῦ Ἰππάρχου ἀστρονόμοι πρὸς εὑρεσιν τῆς διαρκείας τοῦ ἔτους παρετήρουν τὰς τροπὰς καὶ τοῦτο διότι ἐγένετο ὁ προσδιορισμὸς διὰ τοῦ γνόμονος, ὅστις ἔχει τὸ ἐλάχιστον αὐτοῦ μήκος κατὰ τὴν θερινὴν καὶ τὸ μέγιστον κατὰ τὰς αὐτὰς τῆς ἡμέρας ὥρας κατὰ τὴν χειμερινὴν τροπὴν· ὁ Ἰππάρχος δὲ τῆς παρατηρῶν πῶς ἐφωτίζετο τὸ ἐσωτερικὸν χαλκοῦ κρίκου, τοποθετημένου ἐν τῷ ἐπιπέδῳ τοῦ ἰσημερινοῦ, προσδιόριζε τὴν στιγμὴν τῆς ἰσημερίας, διότι κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ ἥλιος εὐρισκόμενος ἐν τῷ ἐπιπέδῳ τοῦ χαλκοῦ κρίκου ἀρχίζει νὰ φωτίξῃ ἀντὶ τοῦ κάτω τὸ ἄνω μέρος τῆς ἐσωτερικῆς αὐτοῦ ἐπιφάνειας κατὰ τὴν ἐαρινὴν ἢ τανύπαλιν κατὰ τὴν φθινοπορινὴν ἰσημερίαν. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ μεταξὺ τῶν ἰδίων παρατηρήσεων τοῦ Ἰππάρχου χρόνος ἦτο συντομία διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς διαρκείας τοῦ ἔτους, ἐπροσδιόρισεν αὐτὸς ταύτην συγκρίνας ἰδίαν παρατήρησιν τῶν τροπῶν πρὸς ἑτέραν 152 ἐτη ἀρχαιότεραν τοῦ Ἀριστάρχου. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης τὰ λάθη τῶν παρατηρήσεων καίπερ μέζονα ὡς γενομένων ἐν ταῖς τροπαῖς, διαμεριζόμενα εἰς μείζονα ἀριθμὸν ἐτῶν, ἐπληρθεύουσιν ὀλιγώτερον τὴν ἀκρίβειαν τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς διαρκείας τοῦ ἔτους. Εἶνε δὲ θαυμασία ἢ ἀ-

κρίβωλογία μὲν ἦν ὁ Ἰππάρχος, ὅπως ἐκ τοῦ Πτολεμαίου φαίνεται ἠρεῦνασε τὰ τῆς διαρκείας τοῦ ἔτους. Προσδιώρισε δὲ ὁ Ἰππάρχος τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ὡς ἐκ 365 ἡμερῶν καὶ $1/4$ μείον ἐνός τριακοσιοστοῦ τῆς ἡμέρας, δηλαδή ὡς ἐκ 365 ἡμερῶν 55 πρώτων καὶ 12 δευτέρων.

Ἐρευνήσας τὰ τῆς διαρκείας τοῦ ἔτους ὁ Ἰππάρχος, εὔρεν ὅτι αἱ ὥραι τοῦ ἔτους εἶνε ἀνισοί πρὸς ἀλλήλας καὶ τὸ μὲν ἔαρ καὶ θέρος εἶνε μείζονες, τὸ δὲ φθινόπωρον καὶ ὁ χειμὼν ἐλάσσονες. Αἰτία τοῦ φαινομένου αὐτοῦ εἶνε ἡ ἀνώμαλος κίνησις τῆς γῆς ἐν τῇ περὶ τὸν ἥλιον ἑλλειπτικῇ αὐτῆς τροχίᾳ, διότι περὶ μὲν τὸ περιήλιον κινεῖται ἡ γῆ ταχύτερον, περὶ δὲ τὸ ἀφήλιον βραδύτερον. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅμως τοῦ Ἰππάρχου τὸ φαινόμενον αὐτὸ ἔπρεπε νὰ ἐξηγηθῆ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁμαλῆς κυκλικῆς κινήσεως πάντων τῶν οὐρανίων σωμάτων, ὧν ἐν καὶ ὁ ἥλιος, φερόμενος περὶ τὴν γῆν. Πρὸς ἐξήγησιν λοιπὸν τοῦ φαινομένου αὐτοῦ ἐδέχθη ὁ Ἰππάρχος ὅτι ἡ γῆ δὲν κεῖται ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἐπίσης τροχίᾳ τοῦ ἡλίου, ἀλλ' ἐκτός αὐτοῦ. Οὕτω πως αἱ τότε γνωσταὶ ἀνωμαλίαι ἐν τῇ φαινομένῃ κινήσει τοῦ ἡλίου ἐξηγοῦντο ἀρκούντως. Δὲν περιωρίσθη δὲ μόνον εἰς τὴν γενικὴν ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου αὐτοῦ ὁ Ἰππάρχος, ἀλλ' ἐπροσδιώρισε καὶ τὴν θέσιν τῆς γῆς ἐν τῇ τροχίᾳ τοῦ ἡλίου, ποῦ δηλαδή κεῖται ἐν τῷ κύκλῳ αὐτῷ ἡ γῆ ἐκτός τοῦ κέντρου καὶ ποῦ κεῖνται τὸ περίγειον καὶ ἀπόγειον τοῦ ἡλίου. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη τῆς ἀνισότητος τῶν ὥρων τοῦ ἔτους, εἶνε μία τῶν σπουδαιοτέρων ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ, διότι δι' αὐτῆς ἤρχισαν νὰ παρουσιάζωνται αἱ δυσχέρειαι κατὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν φαινομένων συμφώνως πρὸς τὴν ἐν τῇ ἀρχαιότητι παραδοχὴν τῆς ἠρέμου καὶ κεντρικῆς θέσεως τῆς γῆς καὶ τῆς κυκλικῆς ὁμαλῆς κινήσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων ὅθεν προϋόντος τοῦ χρόνου ἕνεκα τῆς συσσωρεύσεως τῶν δυσχερειῶν, καθόσον ὁ χρόνος προέβαινε καὶ αἱ παρατηρήσεις, γινόμεναι ἀκριβέστεραι κατεδείκνυν τὸ ἀδύνατον τῆς ἐξηγήσεως τῶν φαινομένων διὰ τῶν παραδοχῶν αὐτῶν, ἀπερρίφθησαν αὐταὶ καὶ ἀνευρέθησαν τέλος οἱ ἀληθεῖς νόμοι, οἱ διέποντες τὰς κινήσεις τῶν σωμάτων τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος. Σπουδαία εἶνε, πρὸς τούτοις ἡ ἐγκατάλειψις τῆς ἐν τῷ κέντρῳ θέσεως τῆς γῆς, διότι τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς βῆμα πρὸς τὴν ἀνεύρεσι

τῆς ἀληθοῦς θέσεως τῆς γῆς ἐν τῷ συστήματι τῶν σωμάτων τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος.

Ἐξετάζων τὸν ἐτήσιον φαινόμενον δρόμον τοῦ ἡλίου, ἀνεκάλυψεν ὁ Ἰππάρχος ὅτι οἱ ἀστέραι δὲν φυλάττουσι πάντοτε τὴν αὐτὴν πρὸς τὴν τροχίαν αὐτὴν θέσιν, ἀλλὰ καίπερ βραδέως, φαίνονται κινούμενοι παραλλήλως πρὸς αὐτὴν ἐκ Δ. πρὸς Α., ἀνεκάλυψε δηλαδή τὴν μετὰπτωσιν τῶν ἡμερῶν σημείων, δι' ἧς τὰ σημεία ταῦτα κινούνται ἀναμέσον τῶν ἀστέρων ἐξ Α. πρὸς Δ. κατὰ 50 δευτερόλεπτα κατ' ἔτος εἴτε κατὰ μίαν μοίραν εἰς 72 περίπου ἔτη. Τὴν κίνησιν αὐτὴν ἀπέδιδον οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὴν σφαιρὰν τῶν ἀπλανῶν ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ὅμως ἀπωλεσθέντος συγγράμματος τοῦ Ἰππάρχου, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Πτολεμαῖος, πιθανολογεῖται ὅτι ἴσως ὁ Ἰππάρχος ἀπέδωκε τὴν κίνησιν αὐτὴν εἰς αὐτὰ τὰ ἡμερικῶν σημεία, ὅπως καὶ πράγματι συμβαίνει.

Τὴν μέθοδον αὐτοῦ πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ μεγέθους τοῦ ἔτους διὰ παρατηρήσεων ὅσων οἶόν τε ἀφισταμένων ἀλλήλων, ἐφήρμοσεν ὁ Ἰππάρχος καὶ πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ μεγέθους τοῦ συνοδικοῦ μηνός, τοῦ ὁποῖου τὴν διάρκειαν ἐπροσδιώρισε ἀκριβῶς, λαθὼν πρὸς τοῦτο παρατηρήσεις ἐκλείψεων τῆς σελήνης, αἰτινὰς γίνονται πάντοτε ἐν πανσελήνῳ. Ἐρευνήσας δὲ καὶ τὸν φαινόμενον δρόμον τῆς σελήνης εὔρεν ἀνωμαλίαν ἐν τῇ κινήσει αὐτῆς, ἧτις προέρχεται πράγματι ἐκ τῆς ἑλλειπτικῆς αὐτῆς περὶ τὴν γῆν τροχίᾳς.

Πρῶτος πρὸς τούτοις Ἰππάρχος ἔκαμε κατὰλογον ἀπλανῶν ἀστέρων. Οἱ πρὸ αὐτοῦ ἀστρονόμοι περιωρίζοντο εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῆς θέσεως ἐκάστου ἀστέρος ἐν τῇ μορφῶσει τοῦ οικείου ἀστερισμοῦ ὁ Ἰππάρχος ὅμως ἐπροσδιώρισε τὴν θέσιν τῶν ἀστέρων σχετικῶς πρὸς τὸν φαινόμενον ἐτήσιον δρόμον τοῦ ἡλίου, συγκρίνων τὴν θέσιν ἐκάστου αὐτῶν πρὸς τὴν σελήνην καὶ ταύτης πρὸς τὸν ἥλιον, ὅθεν καὶ τῶν ἀστέρων πρὸς αὐτὸν, καὶ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν ἐν τῷ μετὰξὺ τῶν δύο παρατηρήσεων κίνησιν τῆς σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου. Οὕτω λοιπὸν ἐγένετο ὁ πρῶτος ἐπιστημονικὸς προσδιορισμὸς τῶν θέσεων τῶν ἀστέρων καὶ κατεσκευάσθη ὁ πρῶτος κατάλογος 1022 ἀπλανῶν. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης κατέστη δυνατὴ καὶ ἡ ἀκριβὴς ἔρευνα τῶν κινήσεων τῶν πλανητῶν, διότι ἡ ἐκάστοτε θέσις τούτων συγκρίνεται πρὸς τὴν τῶν ἀπλα-

νῶν, ὥστε ὁ κατάλογος αὐτὸς τοῦ Ἰππάρχου εἶνε τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν ἀνίχνευσιν τῶν νόμων τῆς κινήσεως τῶν σωμάτων τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος συμφώνως πρὸς τὴν πείραν. Δὲν εἶνε ὅμως ἀκριβῶς γνωστὸν πῶς εὔρισκε τὰς ἐκ τοῦ διὰ μέσων τῶν ζωδίων ἀποστάσεις τῶν ἀστέρων ὁ Ἰππάρχος, διότι δυστυχῶς τὰ συγγράμματά του ἀπωλέσθησαν πάντα πλὴν τοῦ ἦττον σημαντικοῦ.

Αἱ ἔρευναὶ αὐτοῦ ἐξετάθησαν ἐπὶ πάντων τῶν ζητημάτων, ὅσα ἀναλόγως πρὸς τὰ τότε μέσα καὶ τὴν ἀκριβείαν τῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν μεθόδων ἠδύναντο νὰ ἐξετασθῶσι. Πανταχοῦ δὲ ἀνευρίσκεται ἀκριβεία καὶ ἐμβρίθεια τοσαύτη, ὥστε δικαίως θεωρεῖται ὡς ὁ μέγιστος ἀστρονόμος τῆς ἀρχαιότητος καὶ εἰς τῶν πρώτων τῆς ὅλης ἐπιστήμης ἀνδρῶν. Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ μόνον περισωθὲν σύγγραμμά του περὶ τῶν Ἀράτου φαινομένων βιβλία γ', δυστυχῶς τὸ ἦττον σημαντικόν, καταφαίνεται ἡ βαθύνοια καὶ ἀκρίβωσις αὐτοῦ. Περὶ δὲ τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ δυνάμεθα μόνον νὰ κρίνωμεν ἐκ τοῦ Πτολεμαίου, ἐν ᾧ ἀναφέρεται συχνότατα ὁ Ἰππάρχος καὶ τοῦ Γεμίνου, τοῦ ὁποῖου ἡ εἰσαγωγή θεωρεῖται ὡς στοιχειώδης ἀπάνθισμα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἰππάρχου. Συντομικὰς χάριν ἀναγκαζόμεθα νὰ διεξέλθωμεν συντομώτατα τοὺς μεταξὺ Ἰππάρχου καὶ Πτολεμαίου ἀστρονόμους, διότι ἄλλως ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τῆς συναπτύξεως τῆς ὅλης ἐπιστήμης δὲν εἶνε λίαν σπουδαία. Ὁ Γεμῖνος συνέγραψεν εἰσαγωγὴν εἰς τὰ φαινόμενα, ἧτις ὅπως εἶπομεν θεωρεῖται ὡς σαφὴς σύνοψις τῶν ἐξαγομένων τῶν ἐρευνῶν τοῦ Ἰππάρχου. Ἡ πιθανώτερά δὲ γνώμη εἶνε ὅτι ἤκαμε περὶ τὰ 70 Π. Χρ. Ὁ Ποσειδώνιος ἔκαμε νέον προσδιορισμὸν τοῦ μεγέθους τῆς γῆς, ἀλλὰ τὸ ἐξαγόμενον, τὸ ὁποῖον εὔρεν εἶνε ἦττον ἀκριβὲς τοῦ τοῦ Ἐρατοσθένους εὔρε δὲ ὁ Ποσειδώνιος τὴν περίμετρον τῆς γῆς ὡς ἴσην μὲ 180 χιλ. στάδια, ἧτις ὑπὲρ τὰς 70 χιλ. μικροτέρων τῆς ἀληθοῦς. Ἐν συνόλῳ δὲ φαίνεται ὅτι ἡ ἀστρονομία ἐκαλλιεργεῖτο, ἰδίως ἐν Ἀλεξανδρίᾳ, ὅπου ὑπῆρχον καὶ τὰ πρὸς τοῦτο μέσα.

Σπουδαία λίαν εἶνε ἡ ἐφεύρεσις τῶν ἐπικύκλων ὑπὸ τοῦ μεγάλου μαθηματικοῦ τῆς ἀρχαιότητος Ἀπολλωνίου τοῦ Περγαίου, διότι διὰ τούτης ὁ ἕτερος μέγας ἀστρονόμος τῆς ἀρχαιότητος Πτολεμαῖος διεξήγαγε τὴν θεωρίαν τῶν φαινομένων κινήσεων τῶν πλανητῶν.

Τὰ τοῦ βίου τοῦ Πτολεμαίου εἶνε ἀγνωστα, διότι ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ δυνάμεθα μόνον νὰ συμπεράνωμεν τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἤκαμεν.

Ὁ Πτολεμαῖος λοιπὸν παρετήρησε καὶ ἐργάσθη ἐν Ἀλεξανδρίᾳ ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Ἀδριανοῦ καὶ Ἀντωνίνου. Ἐκ' πάντων τῶν περισωθέντων ἔργων αὐτοῦ τὸ σπουδαιότερον εἶνε ἡ μαθηματικὴ αὐτοῦ σύνταξις, ἧτις κοινῶς εἶνε γνωστὴ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν, ἣν οἱ Ἀραβεὶς τῇ ἀπέδωκαν, τὴν τοῦ Ἀλμαγέστου. Τὸ σύγγραμμα αὐτὸ δέον νὰ θεωρῶμεν ὡς τὴν σύνοψιν τῶν τῶν ἀστρονομικῶν γνώσεων τῶν ἀρχαίων, ἐν ἣ περιέχονται πᾶσαι αἱ ἀστρονομικαὶ θεωρίαι αὐτῶν οὐ μόνον περὶ τῶν καθόλου νόμων τῆς κινήσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἀλλ' ἐφηρμοσμένα εἰς τὰ καθέκαστα σώματα. Ἡ δὲ διεξαγωγή τῆς θεωρίας ἐκάστου σώματος στηρίζεται ἐπὶ παρατηρήσεων. Ἐντεῦθεν ἕκαστος κατανοεῖ ὅτι αἱ τῆς μαθηματικῆς συντάξεως θεωρίαι ἔχουσι μὲν ὡς πρώτην ἀρχὴν γενικὴν τινὰ παραδοχὴν περὶ τοῦ εἶδους τῆς κινήσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἡ ὑπόθεσις ὅμως οὕτη δοκιμάζεται, διότι δέον αἱ παρατηρήσεις νὰ συμφωνῶσι πρὸς τὰ ἐξ αὐτῆς πορίσματα. Συμφώνως δὲ πρὸς τὴν ἀκριβείαν τῶν τότε παρατηρήσεων, ἡ συμφωνία μεταξὺ πείρας καὶ θεωρίας ἦτον ἀρκούσα. Ἐντεῦθεν τὸ μέγα κύρος τῆς μαθηματικῆς συντάξεως καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα. Εἰς τοῦτο βεβαίως συνετέλεσε καὶ ὁ μεθοδικώτατος τρόπος τῆς διαδοχικῆς ἐρεύνης τῶν διαφορῶν μερῶν.

Ἐν τῇ μαθηματικῇ συντάξει ἐξαντλοῦνται πληρέστατα πάντα τὰ ζητήματα. Ἴσως εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτον, ἐὰν ἀνεγράφοντο ἐν αὐτῷ πλείονες παρατηρήσεις τούτου ὅμως αἰτία δὲν ἦτον ὁ Πτολεμαῖος, ἀλλὰ καὶ ἡ καθόλου μέθοδος τῆς χρήσεως τῶν παρατηρήσεων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἴσως δὲ καὶ ὁ τελικὸς σκοπὸς τοῦ συγγράμματος. Ἐνῶ δηλαδή ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἀστρονομίᾳ γίνονται ὅσον τὸ δυνατόν πλείονες παρατηρήσεις τοῦ αὐτοῦ πράγματος, ὅπως διὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ αἰρώνται τὰ λάθη, τῶν ὁποίων ἡ ἐπήρεια εἶνε ἀγνωστος, τὰ τυχαῖα καλούμενα λάθη, καὶ δὲν ἀπορρίπτονται εἰμὴ μόνον αἱ προφανῶς ἐσφαλμένα, ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐκ πασῶν τῶν παρατηρήσεων ἐξελέγοντο αἱ ἀδίστακτοι θεωρηθεῖσαι. Ἐὰν λοιπὸν σκοπὸς τῆς μαθηματικῆς συντάξεως ἦτον ἡ συγκεφαλαίωσις πασῶν τῶν ἀστρονομικῶν γνώσεων εἰς ἓν ὅλον με-

θηδικόν, ὅπως καὶ τὸ ὄνομα ὑποδεικνύει, καὶ οὐχὶ ἡ ἀναγραφὴ ἀπλῶς παρατηρήσεων ἀνευ σκοποῦ τινὸς ὀρισμένου, εὐκόλως κατανοοῦμεν διαπὶ στερούμεθα πλείων παρατηρήσεων. Ἐν τῇ θεωρίᾳ τῶν διαφορῶν μερῶν μὴ γνωσμένης χρήσεως, ὅπως τοῦτο γίνεται νῦν πασῶν τῶν παρατηρήσεων, ἀλλὰ μόνων τῶν ἀδιστακτῶν, ἀλλοῦ περιλείποντο.

Ἡ βία τῆς ἐν τῇ μαθηματικῇ συντάξει θεωρίας τῶν κινήσεων εἶνε ἡ παραπλήσιος πρὸς τὸ κέντρον τοῦ παντός θέσις τῆς σφαιρικῆς γῆς, ὅπως ἀκίνητου οὐσῆς καὶ ἡ εἰς τὰ οὐράνια σώματα ἰδιόζουσα ἐγκύκλιος φράξ ἀυτῶν, ἀντιθέτως πρὸς τὴν τῶν γῆϊων ὑλικῶν σωμάτων φερόμενον κατ' εὐθείαν γραμμὴν πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς. Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι ἡ βία εἶνε ἀριστοτελική· ὁ Πτολεμαῖος ὅμως προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ καὶ διὰ τῶν φαινομένων ἐκάστην τῶν παραδοχῶν αὐτῶν. Θέλων δὲ νὰ ἀποδείξῃ τὸ ἀκίνητον τῆς γῆς, λέγει μὲν ὅτι τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ φαινόμενα δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσι καὶ διὰ τῆς κινήσεως τῆς γῆς καὶ φαίνεται ἔχων καθαρὰν ἰδέαν τοῦτου, ἀν καὶ δὲν δέχεται τὴν κίνησιν ταύτην. Παρατηροῦμεν λοιπὸν ὅτι οὐχὶ αὐθαριέτως δέχεται ὁ Πτολεμαῖος τὴν βίαν ἐφ' ἧς στηρίζεται, ἀλλὰ ταύτην ζητεῖ καὶ νὰ στηρίξῃ ἐκ τῆς πείρας.

Τὰ λογιστικά μέσα πρὸς χρησιμοποίησιν τῶν διαφορῶν παρατηρήσεων δὲν ἦσαν βεβιασῶς τοσοῦτον ἐντελεῖ, ὅπως τὰ νεώτερα, ἀλλ' εἴτε ἐγένετο χρῆσις τῶν χορδῶν ἐπὶ τῶν ἀπλουστέρων περιπτώσεων, εἴτε καὶ χρῆσις γραμμικῶν μεθόδων. Παρατηροῦμεν ὅμως ὅτι μεθοδικῶς ἐκθέτει τὰ πρὸς τοῦτο γενικά μέσα ὁ Πτολεμαῖος πρὶν ἐξετάσῃ τὴν ἐκ τῆς διαφορῶν τοποθεσίας διάφορον θέσιν τῶν ἀστέρων. Οὕτω λοιπὸν διὰ μεθοδικῶς εἰσαγωγῆς εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐρευναν τῆς κινήσεως τῶν διαφορῶν οὐρανίων σωμάτων.

Τὴν ἀνωμαλίαν τοῦ ἡλίου ἐξηγεῖ ὁ Πτολεμαῖος καὶ διὰ τῆς ἐκκενρότητας τῆς περὶ τὴν γῆν τροχιάς αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς παραδοχῆς ἐπικύκλου κινήσεως. Δέχεται δηλαδὴ ἐν ταύτῃ ὅτι δὲν κινεῖται αὐτὸς ὁ ἥλιος ἀμέσως περὶ τὴν γῆν, ἀλλ' ὅτι σημεῖόν τι μὲν διαγράφει περὶ αὐτὴν τὸν φέροντα, περὶ τὸ σημεῖον δ' αὐτὸ κινεῖται ὁ ἥλιος.

Τὴν αὐτὴν μέθοδον μεταχειρίζεται καὶ πρὸς ἐξήγησιν τῆς ἀνωμαλίας τῆς σελήνης. Ἐπειδὴ

ὅμως ἀνεκάλυψεν ὁ Πτολεμαῖος καὶ δευτέραν ἀνωμαλίαν, ἥτις γίνεται καταφανῆς μόνον ὅταν ἡ σελήνη ἦνε διχότομος, ἀποθίσταται δὲ κατὰ τὰς συζυγίας, ἐξήγησε καὶ τὴν ἀνωμαλίαν ταύτην δεχθεὶς ὅτι ἡ σελήνη ἐνῶ κινεῖται ἐπὶ ἐπικύκλου ἡ γῆ δὲν κεῖται ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ φέροντος· ἐξήγησε δηλαδὴ τὴν διπλὴν ἀνωμαλίαν διὰ τῆς συγχρόνου παραδοχῆς τοῦ ἐπικύκλου καὶ τῆς ἐκκενρότητας τοῦ φέροντος. Ἐπὶ τῇ θέσει δὲ ταύτῃ κατεσκεύασε κανόνιον τῆς κινήσεως τῆς σελήνης, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ εὐρίσκωμεν τὴν ἐκάστοτε θέσιν αὐτῆς, ὅπως καὶ τοῦ ἡλίου.

Ἡ ἀνεκάλυψις αὕτη τοῦ Πτολεμαῖου τῆς περὶ τὰς διχοτομίας ἀνωμαλίας ἐν τῇ κινήσει τῆς σελήνης θεωρεῖται καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κατὰ τοῦ Πτολεμαῖου διατεθειμένου Δελάμβερου ὡς ἀρκετὴ ἵνα κατατάξῃ αὐτὸν μεταξὺ τῶν πρώτων ἀστρονόμων.

Ἐπὶ τῇ βίᾳ τῆς θεωρίας τῆς κινήσεως τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης μεθοδικῶς προβαίνει ἀπὸ τῶν γενικωτέρων ἐπὶ τὰ μερικώτερα πρὸς ὑπολογισμόν τῶν ἐκλείψεων τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης καὶ τοῦ μεγέθους ἐκάστης αὐτῶν, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἐπιβρόχην τῆς παραλλήλεως καὶ τοῦ μεγέθους τῶν διαμέτρων. Πρὸς εὑρεσιν τῶν διαφόρων ἐκλείψεων ἔχει κατασκευάσει πίνακα, ὅπως προηγουμένως καὶ διὰ τὴν εὑρεσιν τῶν θέσεων τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης.

Ἐν συνόλῳ ἐξετάζονται τὰ τῶν δύο δι' ἡμᾶς λαμπρότερων ἀστρῶν ὅσον οἶόν τε ἀκριβῶς ἀναλόγως πρὸς τὰ τότε μέσα.

Ἡ σφαῖρα τῶν ἀπλανῶν, ἡ συμπαραφέρουσα καὶ τοὺς πλανήτας ἐν τῇ ἡμερησίᾳ περὶ τὴν γῆν κινεῖται αὐτῆς, ἐξετάζεται ἐπίσης μὲ ὅλην τὴν πρὸς τὰ τότε μέσα δυνατὴν ἀκριβείαν. Ἐξετάζονται δηλαδὴ τὰ τῆς θέσεως αὐτῶν πρὸς τὸν ὀρίζοντα καὶ τὸν ἥλιον κατὰ τὰς διαφορούς ἐποχὰς καὶ ὥρας. Ἐξὲ δὲ πρὸς τοῦτο καὶ περιγραφὴν σφαιρας τῶν ἀπλανῶν. Ἐξετάζει εἴτα καὶ τὴν μετάπτωσιν τῶν ἀπλανῶν καὶ δίδει τὸν κατάλογον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, τοὺς ὁποίους παρετήρησεν ὁ Ἰππάρχος. Οἱ ἀστέρες διακρίνονται διὰ τῆς ἐν τῷ οἰκίῳ ἀστερισμῷ θέσεως αὐτῶν, ἡ δὲ θέσις αὐτῶν προσδιορίζεται διὰ τῆς πρὸς τὸν διὰ μέσων τῶν ζωδίων θέσεως αὐτῶν, δηλαδὴ διὰ τοῦ μήκους καὶ πλάτους αὐτῶν πρὸς τοῦτοίς παρέχεται

καὶ τὸ μέγεθος αὐτῶν ἀναλόγως τῆς φαινομένης λαμπρότητας αὐτῶν.

Ὁ κατάλογος αὐτὸς εἶνε ὁ τοῦ Ἰππάρχου καὶ αἱ ἐν αὐτῷ διδόμεναι θέσεις τῶν ἀστέρων δὲν ἀρμόζουσι διὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πτολεμαῖου. Τοῦτο προέρχεται διότι ὁ Πτολεμαῖος ἀπλῶς ἀνήγαγε τὰς παρατηρήσεις τοῦ Ἰππάρχου εἰς τὴν ἰδικὴν τοῦ ἐποχῆν, μεταχειρισθεὶς ὅμως πρὸς τοῦτο μετάπτωσιν πολὺ μικροτέραν τῆς ἀληθοῦς. Τὸ λάθος προέρχεται ἐκ τῆς χρήσεως παρατηρήσεων μὴ ἀρκούντως ἀκριβῶν ἐξ ὧν πορίζεται τὸ ποσὸν τῆς ἐτησίας μεταπάδεως. Εὐκόλως δὲ δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν χρῆσιν λελαθασμένων μόνον παρατηρήσεων, αἰτινὲς παρέχουσι τὸ ἐξαγόμενον αὐτὸ, ἀναλογιζόμενοι ὅτι οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο μόνον τὰς παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας ἐθεώρουσαν ὡς ἀδιστακτους, ὥστε ἐν ὁ Πτολεμαῖος ἀπαξ ἐθεώρησεν ὡς ὀρθὸν τὸ ποσὸν 36 δευτερολέπτων διὰ τὴν ἐτησίαν μετάπτωσιν, ἐδέχθη μόνον τὰς πρὸς τοῦτο συμφωνούσας παρατηρήσεις. Δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ δεχθῶμεν ἐκ μέρους αὐτοῦ ἰδιοποιήσιν ἑτέρας ἐργασίας, διότι ἀνὴρ ὁποῖος ὁ Πτολεμαῖος δὲν εἶχεν ἀνάγκην τοῦτου. Ἡ ἀντιγραφὴ καὶ ἀπλὴ ἀναγωγὴ τοῦ καταλόγου τοῦ Ἰππάρχου συνέβη βεβιασῶς, ὅπως ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Μαΐθλερος, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ δι' ἣν κυρίως ἔγραψεν ὁ Πτολεμαῖος, ἦτο γνωστὸν τίνος ἔργον ἦτον ὁ κατάλογος οὗτος ἀρχικῶς.

Ἡ θεωρία τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν ἀναμφιλέκτως εἶνε τοῦ Πτολεμαῖου, διότι ὁ Ἰππάρχος, ὃν ὁ Πτολεμαῖος τὰ μέγιστα τιμᾶ, δὲν ἐπεχείρησε τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος αὐτοῦ, διότι ἴσως δὲν ἐθεώρει τὸ ὑπάρχον τότε ὑλικὸν ἐπαρκές πρὸς τὸ ἔργον αὐτό.

Καὶ τὰς τῶν πλανητῶν κινήσεις ἐξηγεῖ ὁ Πτολεμαῖος διὰ τῆς ἐκκεντροῦ καὶ ἐπικύκλου θεωρίας, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἐκκεντρος παριστᾶ ἐκ τῶν νῦν γνωστῶν ἀληθῶν νόμων τὴν ἐλλειπτικὴν μορφήν τῶν περὶ τὸν ἥλιον τροχιῶν τῶν πλανητῶν, ὁ δὲ ἐπικύκλος τὴν περὶ τὸν ἥλιον κίνησιν τῆς γῆς.

Διὰ τῆς θεωρίας ταύτης καὶ τῆς ὀρθῆς χρήσεως τῶν παρατηρήσεων παριστάνει τὰς φαινομένων τῶν πλανητῶν κινήσεις καὶ ἐπὶ τῇ βίᾳ τῶν ἐξαγομένων κατασκευάζει τοὺς ἀναγκαίους πίνακας. Εὐρίσκει δὲ ὀρθῶς καὶ τὴν τάξιν τῶν πλανητῶν καὶ τὰ διάφορα στοιχεῖα τῆς ἐκκεντρικῆς καὶ ἐπικύκλου τροχιάς αὐτῶν.

Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἴσως πλέον τοῦ θέοντος συντόμως ἐκτεθέντων παρατηροῦμεν ὅτι ἡ παραδοχὴ τῆς ὁμαλῆς καὶ κυκλικῆς περιφορᾶς τῶν οὐρανίων σωμάτων περὶ τὴν ἤρεμον γῆν, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς ἐκκεντροῦ θέσεως τῆς γῆς καὶ τῆς ἐπικύκλου κινήσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων. Τὴν μακρὰν διαδοχικὴν ἐργασίαν τῶν προγενεστέρων ἀστρονόμων συνῆψεν ὁ Πτολεμαῖος εἰς ἓν σύνολον ἐπιστημονικὸν καὶ ἐναρμόνιον, παρέχων καὶ τὰ μέσα τῆς ἐξελέγξεως τῆς ἀκριβείας του διὰ τῶν πινάκων δι' ὧν οἱ μεταγενέστεροι ἠδύναντο νὰ ὑπολογίσωσι τὴν ἐκάστοτε θέσιν τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ συγκρίνωσιν αὐτὴν πρὸς τὰ ἐκ τῆς ἀμέσου παρατηρήσεως ἐξαγόμενα. Τὴν δὲ παραδοχὴν τῆς ἤρεμου θέσεως τῆς γῆς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παντός, συμφωνοῦσαν πρὸς τὴν πρώτην ἀντίληψιν, δὲν ἠδύναντο οἱ ἀρχαῖοι νὰ ἐγκαταλείψωσιν, ὡς μὴ ἐπιστάτους ἐστὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν καθίστατο ἀδύνατος ἡ δι' αὐτῆς ἐξήγησις τῶν φαινομένων, κατ' ἀκριβείας παρατηρήσεις. Ἀφοῦ ἡ παραδοχὴ αὕτη ἐγκαταλείφθη καὶ ἀνευρέθησαν οἱ ἀληθεῖς νόμοι τῆς κινήσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Νεύτωνος ὁ ἀπλὸς φυσικὸς νόμος τῆς ἔλξεως, ὁ κανονίζων τὰς κινήσεις ταύτας. Ὁ Πτολεμαῖος μὴ ἔχων τὰς μεταγενεστέρας ἀκριβεῖς παρατηρήσεις, ἐξήγησε τὰ φαινόμενα συμφώνως πρὸς τὴν πρώτην ἀντίληψιν μετ' ὀφθῆς τῆς τότε δυνατῆς ἀκριβείας καὶ δὲν περιορίσθη ἀπλῶς εἰς τὴν ἐξήγησιν ταύτην, ἀλλὰ καὶ διεξήγαγεν αὐτὴν εἰς τὰς καθέκαστα ἐρεῦνας. Ἐστὶ δὲ ἐξήγησε καὶ τὴν τελειοποίησιν τῶν παρατηρήσεων διὰ τῆς ἐφευρέσεως ὀργάνων νέων. Ὡς πρὸς τὴν ἀκριβεῖαν ὅμως τῷ τότε παρατηρήσεων δὲν ἠπατάτο· τὸ ὅτι κάμει χρῆσιν ποσοτήτων ἐλαχίστων ὡς λ. χ. ἑκτῶν λεπτῶν δὲν πρέπει νὰ παραξενιζώμεθα, διότι κάμει χρῆσιν αὐτῶν εἰς περιστάσεις καθ' ἃς ἐνεκα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ αἱ ποσότητες αὐταὶ ἐπρεπε νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν. Καὶ ἐνταῦθα λοιπὸν παρατηροῦμεν ὀρθῶν ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων.

Πλὴν τῆς μαθηματικῆς συντάξεως ἔγραψεν ὁ Πτολεμαῖος καὶ τὰς διοσημείας αὐτοῦ, τὸ ὅποιον εἶνε μὲν ἀστρολογικὸν σύγγραμμα, διὰ τὸ ὅτι οὐδὲν ὅμως δὲν δυνάμεθα ἡμεῖς νῦν νὰ τὸν ἐπικρίνωμεν μετὰ μεγίστης αὐστηρότητας, ἀναλογιζόμενοι ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν ἐξῆ, οἱ ἀστέρες ἐθεωροῦντο ὡς ἀνωτέρας τινὸς φύσεως καὶ καθ'

ἂν εἶχεν ἀρχίσει δυστυχῶς ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀστρολογίας.

Ἐτι δὲ συνέγραψε καὶ θεωρίαν τῆς ἁρμονίας σωζομένην ἔτι καὶ νῦν καὶ ὀπτικὴν, ἥτις δυστυχῶς ἀπωλέσθη.

Ἐὰν ἐπιτρέπεται νὰ κρίνωμεν τὰ τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν συγγραμμάτων του, ἀνευρίσκωμεν ἄνθρωπον ὁμολογούντα καὶ ἐπαινοῦντα τὰς ἐργασίας τῶν προγενεστέρων καὶ μάλιστα τοῦ Ἰππάρχου, εἰς τὸν ὅποιον ἀπονέμει ἐπαινοὺς οὐχὶ μὲν διὰ πομπῶδων ἐπιθέτων, ἀλλ' ὅποια ἡ καλλίστη κλασσικὴ ἀρχαιότης μετεχειρίζετο.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ ἀνὴρ ὁ συμπληρώσας τὸ ἔργον τῆς ἀρχαίας ἀστρονομίας, ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις τῆς νεωτέρας. Εὐλόγως δὲ δυνάμεθα νὰ θεωρῶμεν αὐτὸν ἕνα τῶν ἐνδοξοτέρων τῆς ὕλης ἀρχαιότητος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΜΑΟΥΡΕΡ.

Τῆ 27]9 Μαΐου ἐτελεύτησεν ἐν Μονάχῳ πλῆρες ἡμερῶν ὁ σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας καὶ γερουσιαστῆς Γεώργιος Λουδοβίκος Μάουρερ. Ὡς καθηγητῆς καὶ ὡς συγγραφεὺς ὁ Μάουρερ εἶναι ὀλίγον γνωστός εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἀμφιβάλλομεν δὲ ἐὰν τὰ ὀγκώδη αὐτοῦ συγγράμματα περὶ τῆς παρὰ Γερμανοῖς ἀστικῆς νομοθεσίας ἔτυχον ποτε Ἑλλήνων ἀναγνωστῶν, ἄπτητες ὅμως γινώσκομεν τὸν Μάουρερ ὡς ἱεροφάντην καὶ καταβολέα τῆς νέας ἑλληνικῆς νομοθεσίας, ὡς ἀνεπίληπτον καὶ σεβάσμιον μέλος τῆς Ἀντιβασιλείας ἥτις τὰς παρεκτροπὰς καὶ τὰς καταχρήσεις καὶ αὐτοὶ οἱ Γερμανοὶ δὲν ὤκνησαν νὰ στηλιτεύσωσι. Ὁ Μάουρερ, γεννηθεὶς τῷ 1790 ἐσπούδασε τὰ νομικὰ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ἐιδελβέργης ἀπὸ τοῦ 1808 μέχρι τοῦ 1811, βραδύτερον δὲ μετέβη εἰς Παρισίους ἐνθα ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἀρχαίου Γερμανικοῦ δικαίου. Τὸ πρῶτον αὐτοῦ δοκίμιον «περὶ τῆς ἀρχαίας γερμανικῆς δικαστικῆς νομοθεσίας» στεφανώθην καὶ βραβεύθην ὑπὸ τῆς ἐν Μονάχῳ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἐγένετο παραίτιον τῆ εἰς τὸ αὐτόθι πανεπιστήμιον προσκλήσεως αὐτοῦ ὡς καθηγητοῦ τοῦ γερμανικοῦ καὶ γαλλικοῦ δικαίου. Ἀρνηθεὶς τῷ 1829 ν' ἀπέλθῃ εἰς Γοττίγγην ὡς διάδοχος τοῦ περιωνύμου καθηγητοῦ καὶ νομολόγου Ἐϊχόρν, ἐτιμήθη παρὰ τῆς κυβερνήσεως διὰ τοῦ ἀξιωματοῦ τοῦ μυστικοῦ αὐλικοῦ συμβούλου, προήχθη μετ' ὀλίγον εἰς τὸ τοῦ συμβούλου τῆς ἐπικρατείας, εἶτα δὲ, ἀρχομένου τοῦ 1831 ἀνηγορεύθη ἰσόβιος, γερουσιαστῆς. Κατὰ τὸ ἐπιόν ἔτος ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος ἐξελέξατο αὐτὸν (μετὰ τοῦ Ἀρμανσπεργ καὶ τοῦ ὑποστρατήγου Ἐϊδέγκερ) μέλος τῆς Ἀντιβασιλείας. Ὁ φίλος καθηγητῆς Κ. Μενδελῶν Βαρθόλθου, ὁ μετὰ πολλῆς ἀλλ' οὐχὶ καὶ παραλόγου δριμύτητος διασύρας τὸν πολιτικὸν καὶ τὸν διοικητικὸν βίον τῆς Ἀντιβασιλείας, δὲν ἐφείσατο τοῦ Μάουρερ ἀλλ' ἐὰν ἀφ' ἐνός ὑπέπεσον ἴσως εἰς σφάλματα ὁ ἀοιδίμος ἀνὴρ, τσαῦτα ἀφ' ἑτέρου ἐπύραζεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ὥστε καὶ τὸ πολλοστημόριον τούτων θὰ ἴσκει νὰ διατηρήσῃ ἕσαι σεβαστὴν τὴν μνήμην αὐτοῦ παρὰ τοῖς Ἕλλησι.

Ὁ Μάουρερ ἐξέδοτο τῷ 1835 εἰς τρεῖς τόμους τὸ γνωστὸν πτλῦτιμον αὐτοῦ σύγγραμμα, τὸ ἐπιγεγραμμένον «ὁ ἑλληνικὸς λαὸς κατὰ τὴν δημοσίαν, τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ τὴν δικαιολογικὴν αὐτοῦ σχέσιν, πρὸ καὶ μετὰ τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα, μέχρι τῆς 31 ἰουλίου 1834». Ὁ πρῶτος τόμος περιλαμβάνων τὴν ἐποχὴν τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας μέχρι τῆς ἐλευσεως τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἀντιβασιλείας, πραγματεύεται τὰ αἴτια τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ ἀνερευνᾷ τὴν διοικητικὴν, ἐκκλησιαστικὴν καὶ δικαστικὴν κατάστασιν τῶν Ἑλλήνων, ἰδίως κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Καποδιστρίου ὁ δεῦτερος ἀναγράφει τὰ γεγονότα ἀπὸ τῆς καθιδρύσεως τῆς ἀντιβασιλείας μέχρι τῆς 41 ἰουλίου 1834, ὁπότε ὁ Μάουρερ, μετὰ ὀκτωκαίδεκα μηνῶν ἐν Ἑλλάδι διατριβὴν ὡς ἀντιβασιλεὺς ἐπὶ τῶν δικαστικῶν, ἠναγκάσθη ἕνεκα τῶν γνωστῶν τοῖς πᾶσι ραδιοργυγῶν νὰ ἐγκαταλίπη μετὰ τοῦ Ἀβελ τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος. Ὁ τρίτος καὶ τελευταῖος τόμος, ἐξ ὀκτακοσίων πεντήκοντα συγκείμενος σελίδων, εἶναι πλήρης ἐγγράφων, ἐν οἷς κατὰ χρονολογικὴν τάξιν ἐγκατοπτρίζονται αἱ νομοθετικαὶ τοῦ Μάουρερ ἐργασίαι.

Ὁ Μάουρερ διακρίθη αἰετοῦ ἐπὶ ἀκραίφωφι φιλελληνισμῷ μετ' ὅσας δὲ καὶ ἂν ὑπέστη περιπετείας, οὐδέποτε οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἐξήγγειλε κατὰ τῶν Ἑλλήνων παράπονον, εὐφύμως δὲ πάντοτε εἶχε διὰ στόματος τὰ προτερήματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἐν ᾧ ἄλλοι αὐτοχειροτόνητοι φιλέλληνες, ἔλαβον πολλὰκις ἀφορμὴν νὰ στηλιτεύσωσι παρ' ἄξιαν τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ νὰ ὀνειδίσωσιν αὐτῷ ἀγνωμοσύνην, ὁ Μάουρερ οὐ μόνον ἀπερχόμενος ἐκ τῆς

Ἑλλάδος ἐλάλει μετὰ συγκινήσεως περὶ τῆς πρὸς αὐτὸν πολυειδῶς διατρωνθείσης ἀγάπης τῶν κατοίκων, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ προμνησθέντι συγγράμματι αὐτοῦ, ἀναγράφων τὰς αὐλικὰς δοπολοκίας ἂν ἐγένετο θυμῷ, ἀναφωνεῖ ἐνισχυτῶς «οὐχί, μυριάκις οὐχί, τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν εἶναι ἀχάριστον» — τὸ ἐνθερμον δὲ τοῦτο ἀναφώνημα φαίνεται ὅτι οἰοεὶ ἡ γλυκυτάτη τοῦ ἀναξιοπαθήσαντος ἀνδρὸς παρηγορία. Ἄλλαχοῦ πάλιν ἀποτεινὼν τὸν λόγον πρὸς τοὺς Ἕλληνας, προσφωνεῖ αὐτοῖς, ὡς ἄλλος Σόλων, τὰς ἐξῆς περψικαρδίους καὶ ἔτι καὶ νῦν περισπουδάστους ὑποθήκας. «Πρὸς ὑμᾶς, λίαν σεβαστοὶ Ἕλληνες, ἀφίερῶ τὴν βιβλίον μου. Ὁ Θεὸς ἔδωκεν ἡμῖν βασιλέα νουνεχὴ καὶ ἀκαμίον, ὅστις, ὡς ὁ βασιλικὸς πατήρ του, εἶναι ἐμπεφορημένος ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὅστις ἀγαπᾷ ὑμᾶς ὡς ἑαυτὸν. Χάριν ὑμῶν ἐθυσίασεν ἡμεῖς καὶ τερπνὴν ὑπαρξίν ἐγκατέλιπε ταῦς γονεῖς του καὶ πᾶν ὅ,τι ὑπῆρχεν αὐτῷ προσφιλέ, ὅπως εἰσαγάγῃ ὑμᾶς εὐκλεῶς εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ μεγαλείου. Σὺν τῇ ἐλευθερίᾳ ἐκτίσασθε καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς νεωτέρας ἐκκλησίας. Ὁφελήθητε ἀπ' αὐτῆς ὅπως ἐπὶ πλέον στερεωθῆτε ἐν τῇ πίστει τῶν πατέρων σας· ὀφελήθητε ἀπ' αὐτῆς ὅπως ἐπὶ πᾶσιν ἐκπαιδεύσητε καὶ μορφώσητε τὸν κλῆρον, ὥστε νὰ προπορευῆται παντός Ἕλληνας ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπαρράλλακτως ὡς προεπορεύθη τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, δὲν ἠλόγησε διὰ τοῦ σταυροῦ. Ἐχετε πρὸς τούτοις φιλελεύθερον δημοτικὸν πολίτευμα, νόμους διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ, τακτικὴν διοίκησιν, ἐπὶ πᾶσι δὲ δικαστικοὺς θεσμοὺς, οἷους ἐπεθυμήσατε ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος. Τοιοῦτῳ τρόπῳ κατεβάλετε τὰ θεμέλια καλλιτέρου μέλλοντος. Ὅ,τι ἄλλοι λαοὶ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας μάτην ἐπεδίωξαν, αὐτὸ τοῦτο ἐκτίσασθε ὑμεῖς ἐντὸς ὀλίγου χρόνου. Πολλὰ εἰσέτι ἐλλείπουσιν, ἀλλὰ φυλλάχθητε ἀπὸ ὑπερβολικῶν ἐπιθυμιῶν, ἵνα μὴ θηρεύοντες τὰ δῆθεν βελτίω, ἀπολέσητε πάλιν ὅ,τι καλὸν ἐλάβετε. Μᾶλλον δὲ διατηρήσατε στερεῶς τὰ ἤδη κεκτημένα καὶ ἄφετε αὐτὰ νὰ βίβοσολήσωσιν αἱ ὑπὸ τῆς πείρας ὡς ἀναγκαῖαι ὑποδεικνυόμεναι βαθμιδῶν βελτιώσεως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴ ἐπενεχθῶσι. Πρὶν ὅμως ἐπιχειρήσητε μεταβολὰς, βασανίσατε ἀκριβῶς ὅ,τι μελετᾶτε νὰ πράξητε, ἵνα μὴ ἡ μετάνοια ἐπὶ τοῖς ἀπερισκέπτως πεπραγμένοις ἐπέλθῃ ὀδυνηρότερον

καὶ ταχύτερον τοῦ δέοντος. Ὅταν δὲ—καὶ εἴθε νὰ ζήσω μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης!—ἀναβιασθῆτε μέχρι τῆς περιοπῆς εἰς τὴν προώρισεν ὑμᾶς ἡ εἰμαρμένη, ἐνθυμήθητε καὶ ἐμοῦ τοῦ ἐν εἰλικρινεῖ μὲν τούλάχιστον προαιρέσει μοχθήσαντος ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ νεαροῦ θρόνου, αἰετοῦ δὲ ἀποβλέψαντος πρὸς τὸ μέλλον ὑμῶν μεγαλείον».

Εὐγενεῖς λόγοι εὐγενοῦς ὄντως ἀνδρὸς, γεγραμμένοι οὐχὶ ἐν στιγμῇ φιλόφρονος ἐξάψεως ἀλλὰ τῇ ὑστεραία οὕτως εἰπεῖν τῆς ἀποπομπῆς αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἀφ' οὗ δηλαδὴ ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἐξέπιε μέχρι τρυγὸς τὸ πλήρες πικρίας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ παρασκευασθὲν ποτήριον! Ὁ Μάουρερ ἠσθάνθη ὑποκάρδιον λύπην οὐχὶ τοσοῦτον διὰ τὰ εὐδοκμήσαντα τῶν φθονερῶν ἀντιπάλων του μηχανήματα, ὅσον διότι δὲν ἐπετρέπετο πλέον αὐτῷ νὰ συνεχίσῃ καὶ διεξαγάγῃ εἰς πέρας τὸ μέγα ἔργον τῆς ἑλληνικῆς νομοθεσίας. Καὶ ὅμως ἐντὸς 18 μηνῶν ἐθαυματουργήσεν. Ὅτε κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ἀντιβασιλεὺς, δικαστήρια δὲν ὑπῆρχον, πολλῶ δ' ὀλιγώτερον ὑπῆρχε δικαστικὴ νομοθεσία. Ἡ Ἑλλάς, ἀνακύπτουσα ἐκ προαιωνίου χάους, εἶχε χρεῖαν τῆς δημιουργικῆς διανοίας μεγάλου τινὸς νομοθέτου, ὅπως πορίσῃ αὐτῇ τὰ προκαταρκτικὰ στοιχεῖα τῆς εὐκοσμίας, ἥς πρῶτιστος ὅρος ἦτο ἡ διάταξις τῆς δικαιοσύνης. Ὁ Μάουρερ εὗρε τὸ πᾶν ἐν γενικῇ οὕτως εἰπεῖν ἰσοπεδῶσει· οὐδεμία ὑπῆρχε δικονομία, οὐδεὶς ποινικός νόμος, οὐδὲν σχεδὸν ἴχνος δικαστικῆς νομοθεσίας· μέχρι τοῦ 1828 αἱ διενέξεις τῶν πολιτῶν διελύοντο ὑπὸ αἰρετῶν δικαστῶν, διὰ τὴν ἑλλειψίν τακτικῶν δικαστηρίων. Παρητηρήθη καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ὅτι οἱ ἐπὶ τοῦ 1829 καὶ ἐπὶ τοῦ 1830 ἐγκαινισθέντες διοργανισμοὶ τῶν δικαστηρίων ἀῆσαν κρᾶμα ἐλευθερίων καὶ δεσποτικῶν διατάξεων, ἀσύμφυλλον φύραμα ἀγγλικῶν καὶ ἐνετικῶν θεσμῶν· ὁ θάνατος τοῦ Κυβερνήτου καὶ αἱ ἐντεῦθεν ἐπελθοῦσαι πολιτικαὶ ταραχαί, ἐματαιώσαν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νομοθετικοῦ τούτου κέντρωνος, ἡ δὲ βιαία διάλυσις τῆς Γερουσίας ἐπήνεγκε τὴν παντελῆ παύσιν τῶν δικαστηρίων, οὕτως ὥστε «ἐπὶ τῆς ἐλευσεως τοῦ βασιλέως Ὁθωνος δὲν ὑπῆρχον δικαστήρια».

Ὁ Μάουρερ κατενόησεν ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ὅτι ἡ νομοθεσία τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἔπρεπε νὰ ἐγκαινισθῇ ἐπὶ νέων ὄλων θεμελίων. Εἰς τὸν ἠράκλειον τούτον ἀγῶνα ἀποδυθεὶς κατώρθωσε

καὶ ταχύτερον τοῦ δέοντος. Ὅταν δὲ—καὶ εἴθε νὰ ζήσω μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης!—ἀναβιασθῆτε μέχρι τῆς περιοπῆς εἰς τὴν προώρισεν ὑμᾶς ἡ εἰμαρμένη, ἐνθυμήθητε καὶ ἐμοῦ τοῦ ἐν εἰλικρινεῖ μὲν τούλάχιστον προαιρέσει μοχθήσαντος ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ νεαροῦ θρόνου, αἰετοῦ δὲ ἀποβλέψαντος πρὸς τὸ μέλλον ὑμῶν μεγαλείον».

Εὐγενεῖς λόγοι εὐγενοῦς ὄντως ἀνδρὸς, γεγραμμένοι οὐχὶ ἐν στιγμῇ φιλόφρονος ἐξάψεως ἀλλὰ τῇ ὑστεραία οὕτως εἰπεῖν τῆς ἀποπομπῆς αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἀφ' οὗ δηλαδὴ ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἐξέπιε μέχρι τρυγὸς τὸ πλήρες πικρίας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ παρασκευασθὲν ποτήριον! Ὁ Μάουρερ ἠσθάνθη ὑποκάρδιον λύπην οὐχὶ τοσοῦτον διὰ τὰ εὐδοκμήσαντα τῶν φθονερῶν ἀντιπάλων του μηχανήματα, ὅσον διότι δὲν ἐπετρέπετο πλέον αὐτῷ νὰ συνεχίσῃ καὶ διεξαγάγῃ εἰς πέρας τὸ μέγα ἔργον τῆς ἑλληνικῆς νομοθεσίας. Καὶ ὅμως ἐντὸς 18 μηνῶν ἐθαυματουργήσεν. Ὅτε κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ἀντιβασιλεὺς, δικαστήρια δὲν ὑπῆρχον, πολλῶ δ' ὀλιγώτερον ὑπῆρχε δικαστικὴ νομοθεσία. Ἡ Ἑλλάς, ἀνακύπτουσα ἐκ προαιωνίου χάους, εἶχε χρεῖαν τῆς δημιουργικῆς διανοίας μεγάλου τινὸς νομοθέτου, ὅπως πορίσῃ αὐτῇ τὰ προκαταρκτικὰ στοιχεῖα τῆς εὐκοσμίας, ἥς πρῶτιστος ὅρος ἦτο ἡ διάταξις τῆς δικαιοσύνης. Ὁ Μάουρερ εὗρε τὸ πᾶν ἐν γενικῇ οὕτως εἰπεῖν ἰσοπεδῶσει· οὐδεμία ὑπῆρχε δικονομία, οὐδεὶς ποινικός νόμος, οὐδὲν σχεδὸν ἴχνος δικαστικῆς νομοθεσίας· μέχρι τοῦ 1828 αἱ διενέξεις τῶν πολιτῶν διελύοντο ὑπὸ αἰρετῶν δικαστῶν, διὰ τὴν ἑλλειψίν τακτικῶν δικαστηρίων. Παρητηρήθη καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ὅτι οἱ ἐπὶ τοῦ 1829 καὶ ἐπὶ τοῦ 1830 ἐγκαινισθέντες διοργανισμοὶ τῶν δικαστηρίων ἀῆσαν κρᾶμα ἐλευθερίων καὶ δεσποτικῶν διατάξεων, ἀσύμφυλλον φύραμα ἀγγλικῶν καὶ ἐνετικῶν θεσμῶν· ὁ θάνατος τοῦ Κυβερνήτου καὶ αἱ ἐντεῦθεν ἐπελθοῦσαι πολιτικαὶ ταραχαί, ἐματαιώσαν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νομοθετικοῦ τούτου κέντρωνος, ἡ δὲ βιαία διάλυσις τῆς Γερουσίας ἐπήνεγκε τὴν παντελῆ παύσιν τῶν δικαστηρίων, οὕτως ὥστε «ἐπὶ τῆς ἐλευσεως τοῦ βασιλέως Ὁθωνος δὲν ὑπῆρχον δικαστήρια».

Ὁ Μάουρερ κατενόησεν ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ὅτι ἡ νομοθεσία τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἔπρεπε νὰ ἐγκαινισθῇ ἐπὶ νέων ὄλων θεμελίων. Εἰς τὸν ἠράκλειον τούτον ἀγῶνα ἀποδυθεὶς κατώρθωσε

δι' ἀόκνου ζήλου νὰ καταρτίσῃ ἐντὸς ὀκτωκαί-
δεκα μηνῶν, νέαν ὅλως νομοθεσίαν, κυριώδη μὲν
λαβὼν βάσιν τὴν γερμανικὴν, συνετῶς δὲ καὶ
προσφυῶς μεταρρυθμίσας καὶ μετασκευάσας αὐτὴν
κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ ὀργανι-
σμὸς τῶν δικαστηρίων, ἡ πολιτικὴ καὶ ποινικὴ
δικονομία καὶ ὁ ποινικὸς νόμος εἶναι ἔργα τοῦ
Μάουερ. «Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου, τὸ σύστη-
μα τῶν ἐνόρκων καὶ ἡ δημοσιότης τῆς διαδι-
κασίας καθιερώθησαν διὰ τῆς νέας ταύτης νομο-
θεσίας, ἧς καὶ κατὰ μέρος ἐξεταζομένη, ἀ-
μιλλᾶται πρὸς τὰς ἀρίστας τῶν νεωτέρων νομο-
θεσιῶν».

«Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν εἶναι ἀγάριστον»
ἔγραψε τῷ 1835 ὁ Μάουερ· τῷ δὲ 1859 ὁ
δικαστικὸς σύλλογος τῆς Ἑλλάδος, εὐγνωμο-
νῶν πρὸς τὸν γερμῶνα νομοθέτην, προσήνεγκεν
αὐτῷ χρυσοῦν σῆμα ὀγδοήκοντα δραμιῶν ὀλ-
κῆς, ἔχον ἐγκεκαρκαγμένα ἔνθεν μὲν τὴν προτο-
μὴν τοῦ ἀνδρός, ἔνθεν δὲ ἐπιγράμμα ποιηθὲν
ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Βελλίου. Ἡ ἰδιόγραφος ἀ-
πάντησις τοῦ Μάουερ πρὸς τὴν περιφανῆ ταύ-
την ἐκδήλωσιν τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης εἶναι
κατατεθειμένη ἐν τοῖς αὐτογράφοις τῆς ἐν Ἀθ-
θῆναις Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης. Οἱ ἀναγνώσται θὰ
διεξέλθωσιν αὐτὴν καὶ αὐτὴν τοσοῦτον μᾶλλον
εὐφροσύνην: ὅσο ὁ αἰσθητικὸς Μάουερ διετήρησε
μέχρι τέλους τοῦ βίου του ἀναλλοίωτον φιλελ-
ληνισμόν, ἰσάκεις δὲ συνέπιπτε λόγος περὶ Ἑλ-
λάδος, τὸ πρόσωπον τοῦ σεβασμίου γέροντος
ἤστροκτεν ὑπὸ τῆς φαιδρότητος ταὶ ἡ καρδιά
αὐτοῦ ἐπήδα ὑπὸ τὸ κράτος τῶν παλαιῶν ἀνα-
μνήσεων. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκπτώσεως τοῦ φι-
λελληνισμοῦ ἠδύνατο τοῦλάχιστον νὰ κυ-
χῆ ἢ ὅτι ἐνέμεινε μέχρι τέλους πιστὸς εἰς τὴν
εὐμενεστάτην γνώμην, ἣν τοσοῦτον εὐγλώττως
διετύπωσεν ἐν τῷ προλόγῳ τῆς περὶ Ἑλλήνων
συγγραφῆς του (1).

ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 8 καὶ ἀπὸ 10 Ἰουνίου ε. ε.
φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος *Καιροί* ἐδημοσιεύθη ὑπὸ

ξεδηλώθη. Ἐπῆρξαν μὲν καὶ ἄλλοτε καὶ εἰργάσθησαν
ὑπὲρ τῶν ἔθνων μεγάλοι νομοθέται, οὐδεὶς ὁμῶς ἐ-
κομίσατο τὴν χάριν ἀπάντων ἀνεξαιρέτως τῶν νο-
μομαθῶν τοῦ ἔθνους, ὑπὲρ οὗ εἰργάσθη. Ἀπέκειτο
μόνον εἰς τὸ εὐφυὲς ἑλληνικὸν ἔθνος νὰ ἔχη καὶ νὰ
ἐκδηλώσῃ οὕτω τοιαύτην χάριν· ἀνεγείρατε λοιπὸν
διὰ τῆς πράξεως ταύτης οὐ μόνον ἑμοί, ἀλλὰ καὶ
ὑμῖν αὐτοῖς· κάλλιστον μνημεῖον.

Ῥυθμιζῶν πρὸ εικοσιεξ ἑτῶν διὰ νόμου τὴν ἀνε-
ξαρτησίαν τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας συναίνεσε τῶν
ἐπὶ τούτῳ συγκαλεσθέντων ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπι-
σκόπων, συντάττων νόμους περὶ τῆς δημοσίας παι-
δείσεως, περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν συλλογῶν κλπ.
ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις παρασκευάζων κώδικας νόμων
οικειῶν εἰς ὑμᾶς, εἶχον διηνεκῶς πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ
μέλλον τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους μεγαλεῖον, θεωρήσας
δὲ ἥδιστα καὶ διαφιλέστατα ἀμειψθείσας τὰς πολυ-
μόχλους ταύτας ἐργασίας μου ὅτε, ἐπισκεφθεὶς ὑμᾶς·
τὸ παρελθὸν ἔτος κατὰ τὴν σπανίαν εἰς τὸν βίον τῶν
βασιλέων εικοσιπενταετηρίδα, ἐπέισθη ὅτι συνψυ-
κωθήτε ἐντελῶς πρὸς τοὺς θεσμοὺς ἐκείνους καὶ ἀ-
νέβητε ἤδη εἰς τὴν ὑψηλὴν βαθμίδα τοῦ πολιτισμοῦ,
ἀπ' ἧς δύνασθε ν' ἀποδώσετε εἰς τὴν Ἀνατολὴν ὅ,τι
πρὸ χιλιάδων ἐτῶν εἶχε λάθει παρ' αὐτῆς ἡ Ἑλλάς.
Ἡ μεγάλη ἐντολή, ἣν ἀπεκλήρωσεν ὑμῖν ἡ εἰμαρ-
μένη, εἶναι τὸ ἡγεῖσθαι τοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ πολιτι-
σμοῦ. Εἴθε δ' ἀζιωθῶ, ζῶν ἔτι, νὰ ἴδω ὑμᾶς εἰς τὸ
τέρμα τοῦ προορισμοῦ καὶ τῶν εὐχῶν σας.

Τὸ νομισματοσήμενον τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ μοι
σταλῆ δι' ἀζιωτέρων ἀντιπροσώπων τῆς τῶν Ἑλλή-
νων νομομαθῶν ὁμάδος ἢ διὰ τῶν ἐγκριτῶν ἀνδρῶν,
οἱ τινες ὑπέγραψαν τὴν πρὸς ἐμὲ προσφωνήσιν.

Εὐγνωμονῶν ὑμῖν καὶ πάλιν, παρακαλῶ νὰ ἐκφρά-
σητε τὴν βαθυτάτην ταύτην εὐγνωμοσύνην εἰς ἀπαν-
τα φωνηθῶν τὸν σύλλογον τῶν νομομαθῶν καὶ εἰς
ἕνα ἕκαστον αὐτῶν κατὰ μέρος. Ὁλόκληρον δὲ τὸ
ἑλλήν. ἔθνος ἔστω πεπεισμένον ὅτι μέχρι τῆς τε-
λευταίας πνοῆς μου θέλω ἐξακολουθεῖ ν' ἀγαπῶ τοὺς
φιλάτους μοῖ· Ἑλληνας· καὶ νὰ ὑπηρετῶ αὐτοὺς
πάντοτε κατὰ δύναμιν.

Εἴθε νὰ διαμῶν πάντοτε καὶ ἐν τῇ μνήμῃ ὑμῶν.
Ἀμὴν.

Ἐν Μονάχῳ τὴν 15 Σεπτεμβρίου 1859.

Μάουερ.

τοῦ κ. Ν. Πολίτου Βιβλιογραφία τῆς πραγμα-
τείας· ἡμῶν τὰ Ἅγια Λεῖψανα.

Ἐπειδὴ ἡ Βιβλιογραφία αὕτη, ποῖ μὲν κατη-
γοροῦσα ἄγνοιαν περὶ ὑπάρξεως καὶ ἄλλων συγ-
γραφέων, περὶ Ἁγίων Λεῖψάνων συγγραψάντων,
ποῖ δὲ λογοκλοπίαν καὶ ἔλλειψιν συνειρμού· ἰδεῶν
ἐδῶ μὲν περιόπτουσα τὰς ἡμετέρας περαπομ-
πὰς καὶ τὴν συνέχειαν τοῦ κειμένου διασωπῶσα,
ἐκεῖ δὲ λέγουσα, ὅτι ἀγνοοῦμεν τίνες ἐκ τῶν ὑφ'
ἡμῶν ἀναφερομένων συγγραφέων οἱ Ἑλληνιστὶ
καὶ τίνες οἱ Γαλλιστὶ συγγράψαντες, ἀλλαχοῦ
δὲ παραλείπουσα πληθὺν ὅλην συγγραφέων ὑφ'
ἡμῶν μνημονευθέντων, ἐπειδὴ ἡ Βιβλιογραφία
αὕτη λέγομεν δὲν εἶναι ἀπλῆ τις ἐπίκρισις, ἀλλ'
ἐκ προθέσεως διαστροφή τῶν πραγμάτων—ἀ-
ποδεικνύουσα, ὅτι φύσει ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ νὰ
καθιστᾷ ὅλον τὸν κόσμον συμμετοχὸν τῶν ἰδίων
ἐλαττωμάτων—ἀναγκάζομεθα ν' ἀπαντήσωμεν
τῷ κ. Πολίτῃ, αἰτοῦντες παρ' αὐτοῦ, ὡς φίλου,
συγγνώμην, ἂν κρίνωμεν αὐτὸν ὀλίγον αὐστη-
ρότερον τοῦ θεοῦτος, ἀφοῦ τοῦτο μεταξύ φίλων
επιτρέπεται· διότι, ὡς ὁ κ. Πολίτης ἐν τῇ *Βι-
βλιογραφίᾳ* γράφει: «ὁ συγγραφεὺς εἶναι φίλος
μας καὶ διὰ τοῦτο ἐκρίναμεν (3) αὐτὸν ὀλίγον
αὐστηρότερον τοῦ θεοῦτος».

Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν λέγων ὁ κ. Πολίτης,
ὅτι ἀνερέψαμεν μόνον (α') τοῦ Voltaire τὸ *Di-
ction: philos: art: Reliques* καὶ *art: Con-
ciles* (β') τοῦ Migne τὴν *Encyclo-
pédie théologique* tom: 35 γ') τοῦ Bouillet
τὸ *Diction: des sciences, des arts ect:*
ἄρθρ. *Reliques* δ') τοῦ Bescherelle τὸ
Diction. national καὶ ε') τοῦ Wahlen τὸ
Nouveau Diction: de Conversation—γράφει
de la Conversation κ. Πολίτη— παραλείπει
πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἰδέας αὐτοῦ περὶ τοῦ ὀλί-
γου ἀριθμοῦ τῶν ὑφ' ἡμῶν μνημονευθέντων
συγγραφέων 1) τοῦ Beausobre τὴν *Histoire
de Manichéisme* Liv IX. c. 4. §. 7 (ὄρα τὰ
Ἅγ. Λεῖψανα σελ. 54), ἔνθα ὁ Beausobre
θέλει ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ λατρεία τῶν ἁγ. Λει-
ψάνων κατὰγεται ἐκ τῆς εἰδωλολατρείας· 2)
τὸν Εὐνάπιον (ὄρα τὰ Ἅγ. Λεῖψανα σελ. 50),
3) τὸν Ἐπίσκοπον Θεοδώρητον (ὄρα τὰ Ἅγ.
Λεῖψανα σελ. 49), 4) τὸν Ἅγ. Κύριλλον Ἱερο-
σολύμων (ὄρα τὰ Ἅγ. Λεῖψανα σελ. 49), ἀπο-
δεικνύοντας τὴν ἐκ τῆς εἰδωλολατρείας κατα-
γωγὴν τῶν Ἅγ. Λεῖψάνων· 5) τοῦ Fleury τὴν
Histoire Ecclesiastique Tom. X. p. 289.
An 827 (ὄρα τὰ Ἅγ. Λεῖψανα σελ. 48), ὁμι-

λοῦσαν περὶ κλοπῆς Ἅγ. Λεῖψάνων· 8) τοῦ Vol-
taire ἐν *Diction: philos:* τὸ *de l'âne de
Verone* (ὄρα τὰ Ἅγ. Λεῖψανα σελ. 46). 9)
τοῦ Du Cange glossar: *ad script: med: et
inf: Latinit:* (s. v. *Asinus*) (ὄρα τὰ Ἅγ. Λεῖ-
ψανα σελ. 47)· 10) τοῦ Chéruel τὸ *Diction
historique des Institutions, moeurs et
coutumes de la France 1re part: Fête
de l'âne p. 417* (ὄρα τὰ Ἅγ. Λεῖψανα σελ.
47), ἔνθα πανταχοῦ περὶ τῶν Ἅγ. Λεῖψάνων
τοῦ Ὀνοῦ· 11) τὴν *Légende de l'abbé Cail-
leau. Paris 1863. 11 Avril* (ὄρα τὰ Ἅγ.
Λεῖψανα σελ. 42) ἔνθα περὶ τῶν ὀδόντων τοῦ
Ἅγ. Γουτλάκου καὶ 12) πάλιν τοῦ Fleury
τὴν *Hist: ecclesiast:* ἀλλὰ τὸν IB'. tom. p.
419 an 1041 (ὄρα τὰ Ἅγ. Λεῖψανα σελ. 35)
ἔνθα περὶ τοῦ τεμαχίου τῆς σινδόνος, μεθ' ἧς ὁ
Σωτὴρ ἐσπόγγισε τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν του.

Τὰ πέντε λοιπὸν συγγράμματα, ἅτινα μόνον
ἀνεκάλυψεν ὁ κ. Πολίτης, προστιθέμενα τοῖς
δῶδεκα μνημονευθεῖσι, δίδουσι τὸν ἀριθ. δε-
καεπταὶ ἐν πραγματεία 60 σελίδων. Δὲν εἶναι
ὁμῶς, ὁμολογοῦμεν, δύσκολον τὸ εἰπεῖν: «ὁ κ.
Λεβίδης εἶχεν ὑπ' ὄψιν του τέσσαρα ἢ πέντε
μόνον συγγράμματα» (ὄρα Βιβλιογραφ: στήλ.
3), ὅταν θεωρηθῇ ἐπιτετραμμένη ἡ ἐξοβέλισις 21
συγγραφέων, ὡς 12 ἐτῶν παρακμασέως παρθέ-
νου, μόνον καὶ μόνον διότι οὕτως ἠθέλησεν ὁ κ.
Πολίτης, λησμονῶν ἴσως, ὅτι τὰ scripta manent.
Ἄλλ' ἂν δὲν ἦναι δύσκολος ἡ ἐξοβέλισις 12
συγγραφέων, εἶναι ἄραγε καὶ ἀγαθῆς πίστεως;

Ἐν τούτοις ἐπιφέρει: «ἐν αὐτοῖς ἀκροθιγῶς
θίγεται τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ παρέργως γίνεται
μνεῖα αὐτοῦ.» Ἀκροθιγῶς λοιπὸν καὶ παρέρ-
γως γίνεται μνεῖα 1) ἐν ὀλοκλήρῳ κεφαλαίῳ
ἐπιγραφομένῳ *Reliques* τῆς *Encyclopédie
Théologique* τοῦ Migne Tom. 35. 2)
ἐν ὀλοκλήρῳ κεφαλαίῳ *Reliques* τοῦ *Diction:
de la Conversation* τοῦ Wahlen κλπ. Φαίνεται,
ὅτι ὁ κ. Πολίτης ἔχει τὴν δύναμιν νὰ συγγρά-
σῃ τοὺς συγγραφεῖς συμφώνως πρὸς τὸ συμφέ-
ρον, καὶ ἐνῶ οἱ δυστυχεῖς Migne, Voltaire,
Wahlen κλπ. διαμαρτύρονται διὰ τῶν συγ-
γραφέων αὐτῶν, ὅτι δὲν ἔγραψαν παρέργως, ὁ κ.
Πολίτης λέγει: πρέπει νὰ τὸ παραδεχθῆτε,
διότι οὕτω λέλω: Ἄλλ' ἂν ἐν τῇ φιλολογίᾳ τὸ
«le Roi le veut» δὲν ἰσχύη, πολλῶ ὀλιγώ-

1) Ἡ προμνημοευθεῖσα ἀπάντησις ἔχει ὡδὲ πως.
Ἄξιότιμοι Κύριοι!

*Ἐλαβὼν τὴν ἐπιστολὴν ἡμῶν μετὰ τοῦ περικαλ-
λεστάτου χρυσοῦ νομισματοσήμενου ὅσπερ μοι ἀπεστει-
λάτε κατ' ἐντολὴν τῆς ὁμάδος τῶν ἐν Ἑλλάδι θεμι-
στοπόλων, καὶ σπεύδω νὰ ἐκφράσω ὑμῖν τε καὶ τοῖς
ἐντολεῦσιν ὑμῶν ἅπασιν καὶ ἐκάστῳ κατ' ἰδίαν τὴν
βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὸ ἐμφαντικώτα-
τον τοῦτο τῆς εὐνοίας αὐτῶν δεῖγμα. Ἡ ἱστορία οὐ-
δὲν παρέχει ἕτερον παράδειγμα τοιαύτης ἐνδείξεως
εὐμενεῖας καὶ ἀμειψῆς τοῦ τρόπου, καθ' ὃν αὕτη ἐ-

ἐνθα ἡ ἱστορία τῆς ἀνευρέσεως τοῦ Σταυροῦ, περὶ ἧς οὐμιλοῦμεν ἐν σ. 41. Δύναται τις ἄρα γε νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ὁ κ. Πολίτης προσποιεῖται τὸν σφαλλόμενον; Ναι, ἀπαντῶσιν αἱ κακαὶ γλῶσσαι, διότι συμφέρει αὐτῷ ἡμεῖς ὅμως δὲν ἀπαιτοῦμεν παρ' αὐτοῦ τὸ Παπικὸν ἀναμάρτητον, διότι θέλει τὸν ἀπώλεσει ἡ Ἑλλάς καὶ τὸν εὐρεῖ ἡ Ῥώμη.

Προχωρῶν δ' ὁ ἀμαρτωλὸς λέγει (Βιβλιογ. στήλ. 10): «Κακῶς ἐν σ. 31 παραπέμπει εἰς Eunap. Sard. Boisson. p. 45 κτλ. ἐνθ' ὁ Εὐνάπιος εἶναι Ἑλληὴν καὶ οὐχὶ Λατίνου συγγραφεύς· ἀλλ' ἡ παραπομπὴ αὕτη εὐρίσκειται οὕτως ἐσφαλμένως παρὰ Σ. Ζαμπελίω (Βυζ. μελετ. σελ. 1—κ' σμ. 94) ὁπόθεν παρελάθειν αὐτὴν ὁ κ. Λεβιδῆς». Καὶ ὅτι μὲν παρελάθειν αὐτὴν ἐκεῖθεν δὲν ἀρνούμεθα, εἶχομεν ὅμως τὴν εἰλικρινεῖαν νὰ παραπέμψωμεν οὕτω: «Ὁρα Βυζαντινὰς Μελέτας (σμ. 94) Σ. Ζαμπελίου Eunap. Sard. κλπ.» (ἰδὲ σ. 31 Ἄγ. Λειψί), ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται, ὅτι δὲν ἐκλάπη ἡ παραπομπὴ ἐκ τοῦ Ζαμπελίου, ἀφοῦ ὁ Ζαμπι: ἀναφέρεται· ὅτι δὲ νομιζόμεν τὸν Εὐνάπιον Λατίνον, Ἑλληνα ὄντα, ἔπρεπε νὰ ἐρυθριάσῃ ὁ κ. Πολίτης ὑποστηρίζων, ἀφοῦ ἐν τῇ αὐτῇ σελ. 31 τῶν Ἄγ. Λειψίων γράφομεν: «Ὅστέα γὰρ καὶ κεφαλὰς τῶν ἐπὶ πολλοῖς ἀμαρτήμασιν ἐαλωκότων, γράφει ὁ Εὐνάπιος, ἐν βίῳ Αἰδεσίου, συναλιζόντες, οὗς τὸ πολιτικὸν ἐκόλαζε δικαστήριον κλπ.» Εἶναι ἡ γλῶσσα αὕτη Λατινική; Ναι, διότι οὕτω συμφέρει τῷ κ. Πολίτη ἐκ Μάνης, ἐνθα οὕτω γνωρίζουσι σήμερον νὰ πολεμῶσι. Ἴδου λοιπὸν ποῦ ὡθεὶ ἡ ἑλληψις καλῆς πίστεως, ὅταν μάλιστα δὲν ἀναπληροῦται καὶ ὑπὸ τινῶν κόκκων εὐφύτας, ἀλλὰ τούναντιον δορυφόρον ἔχη τὴν ἐπιπολαιότητα.

Δὲν νύχαισθήθημεν ὁμολογοῦμεν, καταδιώκοντες ἐχθρὸν ἀδέξιον, ἀλλ' εἶναι ἴσως ἀνάγκη νὰ ἐξακολουθήσωμεν ἐπ' ὀλίγον, διότι τὸ μάθημα, ὅπερ σήμερον παραδίδομεν, κοινωνικὸν ὄν, ἀποδεικνύει ποῦ ὡθεὶ τοὺς ἀνθρώπους ὁ ἄκρος ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ ἑλληψις ἀγωγῆς ἐλευθέρως καὶ γενναίας, — κτήματος σπανίου, τούλαχιστον παρ' ἡμῖν.

Ἀποστρέφοντες, ὡς ἀπὸ γυναικὸς κοινής, τὸ βλέμμα ἀπὸ τῆς ἀηδοῦς κατηγορίας, καθ' ἣν πιστευόμεν — ὡς λέγει ὁ κ. Πολίτης (Βιβλιογ. στήλ. 11) — ὅτι ὁ Κύριλλος Ἱεροσολόμων καὶ ὁ ἐπίσκοπος Θεοδώρητος συνέγραψαν γὰρ ἡμῖν!! (ὦ παι! ἐδῶ πλέον δὲν ὑπάρχει οὐδὲ καταλο-

γιστὸν), παραλείποντες δὲ καὶ ἄλλας τοιαύτας κατηγορίας, τινὰς μὲν σκαιὰς, τινὰς δὲ καὶ παιδικωτάτας, ἀφοῦ ἀρκοῦσι, φρονούμεν, τὰ λεχθέντα, ἵνα πείσωσι πάντα ἐχέφρονα, ὅτι ἡ καλὴ πίστις δὲν εἶναι ἀδελφὴ τοῦ κ. Πολίτου, ἀλλ' ὑπέρτης, ἣν μεταχειρίζεται κατὰ τὸ δοκοῦν, παρατηροῦμεν μόνον αὐτῷ, διότι μόνος αὐτὸς ἀπορεῖ, ὅτι οἱ πολιτειολόγοι καὶ οἱ φιλόσοφοι, ὧν αἱ γνώμαι περικοσμοῦσι τὴν ἡμετέραν συγγραφὴν, ἐν ἐλλείψει τοιούτων τοῦ κ. Πολίτου, ἦσαν ἀναγκαιότατοι προστάται τοῦ μέλλοντος νὰ οὐμιλήσῃ δημοσίᾳ περὶ ἄγ. Λειψίων, ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἡ νοήμων Πρωτεύουσα ἐδέχετο τὰ λείψανα ἀνθρώπου σεβαστοῦ μὲν, ἀλλὰ ἀνθρώπου πάντοτε. Παρατηροῦμεν ἐπίσης μόνον αὐτῷ, ὅτι ὀφείλει ν' ἀναγνώσῃ συγγραφάς, ὁμιλοῦντας περὶ ἐλευθερίας καὶ περὶ ΑΛΗΘΕΙΑΣ (δι' ἣν ἀνάγνωσιν κατηγορεῖ ἡμῶν ἐν στήλ. 7 Βιβλιογ.), διότι χαρακτηρῶς τινες παρασάγγας πολλοὺς ἀπέχουσι τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀληθείας. Μόνον τοῖς ἐλευθερίως ἀνατραφεῖσιν εἰσὶ φίλοι αἱ θεαὶ αὗται.

Ἄν δὲ ὁ κ. Πολίτης ἐπιμένῃ νὰ πιστεύσωμεν αὐτῷ μετὰ τσοσάτας ἀληθείας (:), ἂς ἐνυπογράφωσιν καὶ δημοσίᾳ ἐκήρυξαι, θέλει ἐπιτρέψει ἡμῖν ν' ἀρνηθῶμεν τὴν αἴτησιν καὶ νὰ πιστεύσωμεν μᾶλλον τῷ κ. Emile Burnouf, συγχαίροντι ζωηρῶς ἡμῖν καὶ γράφοντι: «Voici donc venir la vraie civilisation», τῇ Rivista Europea (Anno III. vol. III, Fasc. I. 4o Giugno 1872) τῆς Φλωρεντίας, γραφοῦσιν περὶ τῶν ἄγ. λειψίων ὅτι: «ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἐνθα ἡ κριτικὴ τόσον ὀλίγον ἐκαλλιεργήθη, τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Λεβιδίου δύναται νὰ θεωρηθῇ Comme «un signe du temps.» καὶ τέλος τῆ κ. Dora d'Istria, ἥτις, γράφουσα ἡμῖν ἐκ Φλωρεντίας τῇ 25 Μαΐου 1872, συγχαίρει καὶ ἀναγγέλλει, ὅτι ἐπειδὴ τὸ ζήτημα εἶναι σπουδαῖον, θέλει πέμψῃ τὸ βιβλίον ἀνδρὶ εἰδήμονι αὐτόθι.

«Τοιοῦτο, ἐπιφέρει ὁ κ. Πολίτης, τὸ φιλλάδιον τοῦ κ. Λεβιδίου· ὁ συγγραφεὺς εἶναι φίλος μας καὶ διὰ τοῦτο ἐκρίναμεν (!) αὐτὸν ὀλίγον αὐστηρότερον τοῦ δέοντος.» Τοιαύτη, ἐπιφέρωμεν ἡμεῖς, ἡ βιβλιογραφία τοῦ κ. Πολίτου· ὁ συγγραφεὺς εἶναι φίλος μας καὶ διὰ τοῦτο ἐκρίναμεν αὐτὸν ὀλίγον αὐστηρότερον τοῦ δέοντος.»

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Ἰουνίου 1872.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Δ. ΛΕΒΙΔΗΣ.

ΤΟ ΑΝΤΡΟΝ ΤΟΥ ΚΑΣΤΛΕ ΤΟΥΝΕ.

Ἀπεμακρύνθη ἑκατὸν ἐβδομήκοντα λεύγας τοῦ Λονδίνου, ὑπερεπήδησα ὄρη, διέτρεξα κοιλάδας, ὅτε τέλος ἤγγικε τὸ τέρμα τῆς ὁδοῦ πορίας μου, εἰσδύσαντος εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην τῆς Βρετανίας, ἥτις καλεῖται κομητεία τοῦ Δέρβου.

Τὰ ὄρη ἅτινα ὑπελείποντο νὰ διέλθω ἀντριχώμενος, ἀπέβαινον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνάντη καὶ δύσβατα. Ὅπισθεν αὐτῶν διέκρινον ἔτι ὑψηλότερα, τῶν ὁποίων αἱ ἀκρόρειαι, γυμναὶ δένδρων, ἐκαλύπτοντο ὑπὸ ἐρινεῶν καὶ χλόης, ὥστε καὶ ἐξ ἀποστάσεως μακρὰς διεκρίνοντο παρὰ τὰς ἀνθηρὰς κλιτύας βρόσκοντα ποῖμνια.

Ἀφικόμενος εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς τῶν ὄρων τούτων παρετήρησα αἰφνης ὑπὸ τοὺς πόδας μου μαγευτικὴν τινὰ κοιλάδα, διακοπτομένην ὑπὸ γραφικῶν λοφίσκων, ἐν δὲ τῷ βάθει τῆς κοιλάδος ταύτης ἔκειτο τὸ Kastle Towne, κωμόπολις, τῆς ὁποίας μόνη ἡ ἐκ τῶν οἰκοδομῶν ἀποψις ἀναγγέλλει τῷ ἰδοιπόρῳ τὴν ἀθλιότητα.

Ἐλικοειδῆς ἀτραπὸς ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ ὄρους ἤγεν εἰς τὸ βάθος τῆς κοιλάδος μέχρι τῆς πρὸς τὸ Kastle Towne ὁδοῦ. Διατρέψας μικρὸν ἐν τινὶ ἐπαύλει ὅπως ἀναπαυθῶ, ἐτρέπην εἰς τὴν πρὸς τὸ ἄντρον ἀγούσαν, ἐδηγούμενος πρὸς τὴν εἰσοδὸν παρὰ μικροῦ τινος ρείθρου, ὅπερ ἀμέσως ἀπήνηται ὑπερβάς τὴν κωμόπολιν.

Ἐβράδυνον ἐνίοτε τὰ βήματά μου ἵνα παραδοθῶ εἰς τὰς ἐντυπώσεις, ἂς διήγειρον ἐν ἐμοὶ τὸ μονῆρες τῆς ἀπόψεως ὑφ' ἧς περιετοιχοῦμην· ἀνὰ μέσον ἀνθηροτάτων ἀλσῶν εἶδον ἀνυψούμενον μέχρι τῶν νεφῶν ὑπερμεγέθη βράχον, ὑπερέχοντα ὡς πρὸς τὸ ὑψιτενὲς τὰς ἐπάλλξεις ἀρχαίας κατερειπωμένης ἐπαύλεως· πρὸς τὴν βᾶσιν αὐτοῦ ἠνοίγετο εὐρύχωρον ἄντρον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου προσβλέπων τις ἀπὸ μέρους φωτιζομένου ὑπὸ τοῦ λάμποντος ἡλίου τῆς μεσημβρίας ἀνακαλύπτει σκοτεινὸν βράθρον.

Μετ' οὗ πολὺ ἐπεφάνη ἐπὶ τοῦ ῥήγματος νεανίας, ὅστις μοι ἠρώτησεν ἐὰν ἐπεθύμουν νὰ κατέλθω ἐντὸς αὐτοῦ. Τὸν ἠκολούθησα· ἡ ὁδὸς ἔκλινε πρὸς μικρὰν καταφύεσιαν. Τὸ διὰ τῆς ὁπῆς εἰσδύον φῶς ἀπώλετο βαθμηδὸν, διαλύ-

μενον εἰς σκίῳφος, παρεμφερὲς δαίτη θερνῆς ἐσπέρας.

Μικρὸν προβάς, ἐξεμλάγη ἰδὼν πρὸς τὰ δεξιὰ ὑπὸ τὸν ἀγανῆ θόλον τοῦ βράχου ὑπόγειον χωρίον· ἦτο ἡμέρα ἑορτῆς. Οἱ κάτοικοι χαρῆς ἐγκαταλειπόντες ἀπὸ τῆς προτεραίας τὰ ἔργα των, ἐκάθηοντο ἀμέριμνοι μετὰ τῶν τέκνων των πρὸ ἀχυροσκεπῶν καλυβῶν.

Ἐφ' ὅσον ἐβαίνομεν εἰς τὰ πρόσω, τὸ χάσμα δι' οὗ εἰσέδω μετὰ τῶν ἡμῶν τὸ ἀσθενὲς τῆς ἡμέρας φῶς, ἐστενοῦτο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Ἐπεφάνετο ὑπὸ τὸν τύπον εὐρέος κοιλώματος· αἱ δὲ ἀκτίνες, αἵτινες εἰσέδυν δι' αὐτοῦ ἐσβέννυντο ὑπὸ τῶν ζοφερῶν χρωμάτων τοῦ καπνοῦ, ὃν ἐθεάμην εἰσέτι ὑψούμενον ὀπισθέν μου ἐκ τῶν πενιχρῶν καλυβῶν τοῦ χωρίου. Τὸ σκότος ταχέως προὔρχει ἀνὰ πᾶν βῆμα. Τέλος, ὁ ζόφος καὶ ὁ θόλος τοῦ βράχου ἐταπεινοῦντο σχεδὸν ὀλοτελῶς περὶ ἡμᾶς.

Ὁ ὁδηγός μου ὅστις προεπορεύετο, ἤνοιξε τότε μικρὰν θύραν. Ἐκ καλύβης λελαξευμένης ἐντὸς τοῦ βράχου, ἐξῆλθε γράτια κρατοῦσα δάδας τὰς ὁποίας μᾶς προσέφερον· ἕκαστος ἡμῶν ἐφωδιάσθη καὶ οὕτω ἐξηκολουθήσαμεν τὴν παρεῖαν ἀλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἐκπλαγῆς μου ὅτε εἰς τὸ ἄκρον τῆς σκοιᾶς ταύτης διαβάσεως εἶδον τὸ ἄντρον λαμβάνον εὐρείας διαστάσεις καὶ τὰς στοὰς αὐτοῦ μετεωρίζομενας εἰς ὑψὸς ἐφ' οὗ ἡ λάμψις τῶν πυρῶν μας δὲν ἠδύνατο νὰ φθάσῃ. Διήλθον σιωπηλῶς τὰν εὐρείαν ταύτην ἔκτασιν, ὡς ὁδοιπόρος πλανώμενος ὑπὸ σκιερὸν οὐρανόν. Ἐφθάσα ἐπὶ τῆς ὄχθης ἀρεκτὰ εὐρέος ρείθρου, οὗτινος τὰ σιγαλέα νάματα φωτιζόμενα ὑπὸ τῶν ἀσθενῶν πυρῶν μας, ἐσχημάτιζον ἀντανάκλασιν ἀπαισιωτέραν καὶ αὐτῆς τῆς κατοικίας τοῦ Πλούτωνος καὶ τῆς Περσεφόνης. Μικρὸν ἀκτίον ἦτο προσωριμῆς ἐπὶ τῆς ὄχθης, ὁ ξεναγός μου ἐπέβη ἐκεῖ καὶ βυθισθεὶς ἐντὸς τοῦ ὕδατος μέχρι ὀσφύος, προσέδεσεν ἐπὶ τοῦ ὤμου του τὸ σχοινίον ὅπερ ουνεῖχε τὸ ἀκάτιον καὶ ἤρξατο νὰ τὸ σύρῃ πρὸς ἑαυτόν. Διεκείμην ἕκτοτε ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ, ὅτε εὐρέθη εἰς τι μέρος τοῦ θόλου, τόσον χαμηλὰ, ὥστε ὄλος κατακλιθεὶς διέμενον εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀκατίου μόλις δυνάμενος νὰ κρατήσω τὸν πυρῶν ὑψώμενον. Ἐγερθεὶς ἐκ τοῦ εἴδους τούτου τῆς κατακλίσεως, ἀπεδεχόμενος ὅτι αἱ ιδεαὶ τοῦ Ἀχέρωνος καὶ τοῦ προπετοῦς πορθμῆος του ἤρχιζον νὰ μοι φαίνωνται ἦττον μυθώδεις. — Ἐφαναζόμενος, ὡς

ἐν ὄνειρῳ, ὅτι προσήγγισα τὴν Ζοφερὰν διαμονὴν τοῦ Γαρτάρου, καταδικασθεὶς ὑπὸ τινος Μοίρας νὰ κομίσω μετ' ἐμοῦ τὴν ἐπικήδειον δᾶδα. Βύτυχως οἱ λυπηροὶ οὗτοι διαλογισμοὶ δὲν διήρκεσαν ἐπὶ πολὺ. Μετ' οὐ μικρὸν ἀπηλλάγην τῆς ἀγωνίας ταύτης καὶ ἐπέβη ζῶν ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὄχθης.

Ὁ θόλος μετεωρὸς ἐπὶ τῶν κεφαλῶν μας, μᾶς παρουσίαζεν ἐν τῇ πορείᾳ τὰς αὐτὰς ἀνομαλίας, ὅτε μὲν ἀνωρούμενος εἰς ἐξάσιον ὕψος, ὅτε δὲ ταπεινούμενος αἰφνιδίως, ὡσεὶ βέλων νὰ μᾶς ἀπορράξῃ τὴν ὁδόν. Διέκρινον περὶ ἐμὲ πλήθος φυτῶν καὶ μικρὰ ἀπολιθωμένα ζῶα, ἀλλ' ὁ φόβος μήπως καταναλώσω τὰς δᾶδας μὲ ἠνάγκασε νὰ παραιτηθῶ τῆς ἐπιθυμίας, ἣν εἶχον, δι' ἄλλην περίστασιν, νὰ διατρέψω ἐπὶ τινα χρόνον ὅπως τὰ θεαθῶ.

Δεύτερον ρυάκιον ἐμφανισθὲν ἐνώπιον ἡμῶν, μὲ ἕκαμε νὰ πιστεύσω ὅτι ἀφικόμην εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοιπορίας μου, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ἔβλεπον ποσῶς πλοιαρίον τι δι' οὐ ἠέλομεν διαπεράσει. Ἦτο στενώτερον τοῦ πρώτου. Εὐχερῶς ἠδύνατό τις νὰ διακρίνῃ τὴν ἐτέραν ὄχθην. Ὁ ξεναγὸς μου μὲ ἔλαβεν ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ καὶ μὲ διεπέρασε ἄνευ ἀπενκαίου τινός.

Ἀνωτέρω ἀπηντήσαμεν ἕτερον ρεῖθρον, οὐτινος ἡ ροὴ ἐδείκνυε τὸ μήκος τῆς ὁδοῦ, ἣν περ ἔπρεπε νὰ διατρέξωμεν, ἡ ὁδὸς αὕτη ἦτο διὰ βρογος, ὀλισθηρὰ καὶ ἀπέβαινε ἔστιν ὅτε τὸσον κατωφερῆς, ὡστε μόνις ἠδύναμεθα νὰ στηριζόμεν τοὺς πόδας μας· ἐκτὸς δυσαρέστων τιῶν κινδύνων παρηκολούθησα μετ' εὐχαριστήσεως τὸν ροῦν τοῦ υπογείου ὕδατος. Πάντα τ' ἀντικείμενα, ἅτινα ἠδυνήθη νὰ διακρίνω ἐν τῷ κράτει τούτῳ τοῦ σκότους μοὶ ἐφάνησαν ἔχοντά τι ἐξάσιον καὶ μεγαλοπρεπές. Ἡ φαντασία μου ἐπλανᾶτο εἰς χάος εὐαρέστων βεμβασιμῶν, ὅτε ἀρμονικὸς ψυθιρισμὸς ἀντήχησεν ἀπὸ μακρόθεν εἰς τὸ οὐς μου. Ἔστιν ἵνα πληροφωρηθῶ παρὰ τοῦ ξεναγοῦ μου τὸ αἷτιον τῶν ἤχων τούτων, οὗς ἡ ἐκπεπληγμένη φαντασία μου εὕρισκε τόσον θελκτικούς. Μοὶ ἀπήντησεν ὅτι κατὰ μικρὸν θὰ διαφωτισθῶ καὶ ὄντως, ἀνὰ πᾶν βῆμα, ὅτι ὁ ψυθιρισμὸς συνέγεε καὶ καθίστα δυσδιάκριτον μακρόθεν, ἐφάνητο κατὰ μικρὸν ἐκτυλισσόμενον. Διέκρινον μετ' ὀλίγον ὑπόκωφον βόμβον ὅμοιον ἐκείνου ὃν παράγουσι σταγόνες ὑετοῦ· πράγματι ἦτο μικρὸς καταρράκτης, οὐτινος τὰ σπινθηροβόλῳντα νάματα διακρούμενα ἐν τῇ πτώσει των, ἐπιπτον ἐν εἶδει

πυκνῆς δρόσου καὶ οὐτινος ὁ θόρυβος διακιδόμενος ἀπὸ ἤχου εἰς ἤχον ὑπὸ τὴν νεκρικὴν σιγὴν τοῦ μυστηριώδους τούτου θόλου, ἀπέτελει διὰ τῆς μίξεως καὶ ἐνώσεως τῶν ἀντηχήσεών του, συνεχεῖς ἤχους πλήρεις ἀρμονίας. Ἐθεώμην τὰς σταγόνας ταύτας σπινθηροβόλους ὡς ἀδάμκντας εἰς τὸ λαμπυρίζον φῶς τῶν πυρσῶν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων νὰ πλησιάσω ἐγγύτερον, ἐκ φόβου μήπως ἴδω σβεννύμενα τὰ φῶτά μας καὶ ἀναγκασθῶμεν ἀνωφελῶς ἴσως ν' ἀναζητήσωμεν τὰ ἴχνη μας ἐν τῷ μέσῳ βαθυτάτου σκότους. Κατὰ διδαστήματα ἀνεκάλυπτον ἐν τοῖς κοιλώμασι τοῦ βράχου, εὐρέα χάρματα, ἅτινα ἦγον ἀναμφιβόλως εἰς νέα ἄντρα. Ἐπρόβαλον ἐπὶ στιγμὴν τινὰ τὴν κεφαλὴν, ἐπὶ τῇ προθέσει νὰ μὴ τὰ διατρέξω. Ὁ ὁδηγός μου διὰ νὰ μὴ μὲ ἀποστερήσῃ εὐαρέστου θεάματος, μοὶ εἶπε νὰ κλείσω τοὺς ὀφθαλμούς καὶ νὰ ἐγκαταλειφθῶ εἰς τὴν ὁδηγίαν του. Παρεχώρησα τὸν πυρσόν μου καὶ τὸν παρηκολούθησα τυφλῶς κρατῶν αὐτὸν ἐκ τοῦ χιτῶνος. Αἶφνης ἔστη. Τὰ βλέφαρά μου ἠνεώχθησαν. Εὐρέθη ὡς ἐν μεγαλοπρεπεῖ νὰφ, οὐτινος ὁ νάρθηξ ἀνωμάλως μετεωρούμενος ἐπὶ γιγαντιαίων κίονων, εἶχε τὴν γόνυμον καὶ ἐξάσιον καλλονὴν τῶν ἀμιμητῶν ἀριστουργημάτων τῆς φύσεως. Δὲν διεκωλύθη νὰ προσπέσω γονυκλιτῆς ὅπως λατρεύω τὸ μεγαλεῖον τοῦ ὑπερτάτου ὄντος ἐν τῷ ὑπογείῳ τούτῳ ναφ, ὅστις ἐφάνητο ὡσεὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀνεγερθεῖς.

Ἐξῆλθον μετὰ λύπης ἐκ τῆς ἐκστάσεως ταύτης, διὰ νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν πορείαν μας, ἥτις δὲν ἔπρεπε νὰ ἦναι μακρὰ. Ὁ πιστὸς ρυάξ μᾶς ὁδήγησε μέχρι τῶν ἐσχατιῶν τοῦ ἄντρου, ἔνθα ὁ βράχος ἐταπεινοῦτο διὰ τελευταίαν φοράν. Ὁ θόλος ἐφάπτετο τῶν ὑδάτων καὶ ἔφρατε τόσον στενῶς τὴν διάβασιν, ὡστε ὁ πλεόν ἀπτόητος ὠδοιπόρος δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπερπηδῆσῃ τὰ ὄρια ἄπερ διέγραψεν αὐτῷ εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἡ περιέργειά του. Ἐπανήλθον ἤδη εἰς τὰ πρῶτα ἴχνη μας. καὶ ἐφανταζόμενοι ὅτι ἐπρόκειτο ἐν τῇ ἐπιστροφῇ ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἣν πρότερον εἶχομεν διανύσει· ἀλλ' εἶδον μετ' οὐ μικρὸν τὸν ξεναγόν μου στρέφοντα ἀριστερόθεν, πρὸς ἕα τῶν πλαγίων ῥηγμῶν τοῦ βράχου. Μοὶ προανήγγειλεν ὅτι θὰ ὑποβληθῶ εἰς νέας δυσχερεῖας κατὰ τὴν πορείαν ταύτην καὶ ὅτι θὰ ἠναγκαζόμενοι νὰ ἔρω ἐπὶ τινα ἀπόστασιν ὑπὸ βράχου ὅστις σχεδὸν ἠνοῦτο μετὰ τοῦ ἐδάφους. Εὐρών με πρόθυμον νὰ τὸν παρ-

κολουθῆσω, μὲ συνεβούλευσε νὰ προφυλάξω τὸν πυρσόν μου.

Ἰπεχρεώθημεν νὰ βαδίσωμεν συνεχῶς ποσὶ τε καὶ χερσὶ ἐπὶ ὑγρᾶς ἄμμου καὶ ἐνίοτε ἡ διάβασις ἀπέβαινε τοσοῦτω στενὴ ὡστε μόνις ἠδύναμεθα νὰ διολισθαίνωμεν. Ἀνακύβας ἐκ τῆς ἀφορήτου ταύτης θέσεως, εἶδον αἰφνης κρημνὸν ἄλλοφρον, οὐτινος ἡ κορυφὴ ἐφάνητο μετεωρίζομένη ὡς νέφος, ἀνὰ μέσον τῶν σκιερῶν βράχων, οὔτινες τὸν περιβάλλουσι· ἡ κἀβδος ἦτο τόσον ὀλισθηρὰ ἐκ τῆς ὑγρασίας, ὡστε κατέπιπτον ἀνὰ πᾶν βῆμα. Ὁ ξεναγός μου ἐπιδειξώτερος εἰς τὸ εἶδος τοῦτο, μὲ ἔλαβεν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ μὲ ἐβοήθησε ν' ἀναρριχηθῶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς. Ἐφριττον ἐν τῇ ἔσχ τῶν βαθυτάτων βράθρων ὑφ' ὧν πανταχόθεν περιεκυκλούμην. Μοὶ εἶπε νὰ καθῆσω καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν ἀλαμένω. Ἀπῆλθεν ἀμέσως, ἐγκαταλιπὼν με ἐν τῇ ἐρημίᾳ ταύτῃ. Τὸν εἶδον ταχέως κατερχόμενον τὸν λόφον. Μετ' ὀλίγον ἐγένετο ἄφαντος. Αἶφνης ἐπεφάνη ὄχι αὐτὸς, ἀλλ' ὁ πυρσός του ὅστις ἔλαμπε ὡς σπινθὴρ ἐντὸς σκοτεινῆς ἀβύσσου. Μόνις μοὶ ἐδόθη καιρὸς ν' ἀπολαύσω τοῦ θεάματος τούτου καὶ ὁ ὁδηγός μου ἐπανῆλθε. Κατέβη μετ' αὐτοῦ ἐντὸς αὐτοῦ τούτου τοῦ βράθρου, ὅπερ πρὸ ὀλίγου εἶχε χαθῆ ἐκ τῆς θεᾶς μου. Ἀνῆλθε τὸν λόφον καὶ δι' ἐνός ῥήγματος ἐπὶ τοῦ βράχου, εἰσέγαγε τὴν δᾶδα του, ἐνφ' ἀπεμάκρυνον τὴν ἐμὴν. Τοῦτο ἐπήνεγκε εὐχρὸν σκότος ὅμοιον Ζοφερᾷ νυκτὶ, ἔβλεπον ἕνα μόνον ἀστὲρα στίλβοντα ἀνὰ μέσον τοῦ κενοῦ διαστήματος δύο σκιερῶν νεφῶν.

Τοῦ μέρους τούτου μὴ παρέχοντος πλέον νέας ἀπόψεις κινούσας τὴν περιέργειάν μου, ἐπανελάθωμεν ἔρποντες τὸν δρόμον μας, διὰ νὰ ἐπανελάθωμεν πρὸς τὸ μικρὸν ρυάκιον, ἀκολουθοῦντες τὰ πρῶτα ἴχνη μας. Ἐπανειδον μετὰ τῆς αὐτῆς ἐκπλήξεως καὶ σεβασμοῦ τὸν μονήρη ναόν. Ἡκροάσθη μετὰ τῆς αὐτῆς ἠδύτητος τοὺς ἀρμονικοὺς ἤχους τοῦ καταρράκτου· ἀλλὰ διήλθον μετὰ ἥττονος δέους ὑπὸ τὸν θόλον ὃν εἶχον ἐκλάθει ὡς τύμβον μου. Ἐθεώρουν ἑμαυτὸν ὡς τὸν Θεσέα ἐπανακάμπτοντα νικητὴν ἐκ τῆς εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Πλούτωνος καὶ τῆς Περσεφόνης καταβάσεώς του· καὶ ὅποια ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ μου, ὅτε ἀποδοῦς εἰς τὴν ἀρχαίαν Σιδύλλην τὰς ὑπολειφθείας δᾶδας μου, τὰς ὁποίας ἔθεσεν, ἀνεκάλυψα τέλος τὸ ἀμυδρὸν τῆς ἡμέρας φῶς! Πόσον τὸ πύλόγησα, μετὰ μίαν οὕτω μακρὰν σκοτεινὴν ἐκδρομὴν! Ἐχῶ-

ρουν χαρεῖς πρὸς τὸ ἡμίφως. Ἐβλεπον ἀνὰ πᾶν βῆμα τὸ Ζοφερὸν περικάλυμμα ἀνελισσόμενον. Τὸ ἀνοιγμα τοῦ ἄντρου, μεγεθυνόμενον, μοὶ παρουσίασε τὸ λυκαυγὲς ἀνοιπεταννύον τὰς χρυσοφαεῖς καὶ σπιλβούσας πύλας τῆς ἦρας. Ἀφικόμην ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος ὡς ἐπὶ νέου κόσμου, ἔνθα ὁ ἥλιος μὲ ἀνέμενε ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς δύσεως, ἐπιστεφόμενος ὑπὸ νεφῶν πορφυρῶν καὶ ῥοδίνων, κατ' ἀντίθεσιν τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἐκείνου θεάματος, οὐτινος αἱ σκιερὰ εἰκόνες διαμένουσιν εἰσέτι ὡς ἰνδάλαματα ἐν τῇ φαντασίᾳ μου.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

N. X.

Ἡ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ ΚΑΙ Ἡ ΓΡΑΦΗ.

Ὁ δυνάμενος νὰ ἀναγινώσκῃ συνομιλεῖ μετὰ τῶν ἀπόντων. Δέχεται τὰς ἐκμυστηρεύσεις αὐτῶν, ἀκούει τὰς διαβεβαιώσεις τῆς ἀγάπης των, γνωρίζει τὰς πράξεις, τοὺς διαλογισμοὺς, τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν. Ἄνευ τῆς ἀναγνώσεως οἱ ἀπόντες ἤβελον εἶσθαι ὡς νεκροὶ, δὲν ἠθέλομεν γνωρίζει ποῦ εὕρισκονται, εἰς τί ἀσχολοῦνται, ἐὰν ἐνθυμῶνται ἡμᾶς καὶ ἐὰν ἐξακολουθῶμεν νὰ εἴμεθα πάντοτε προσφιλεῖς εἰς αὐτούς. Ἀφαιρέσατε τὰς ἐγγράφους ταύτας συνομιλίας, αἰτινες ἀναζωπυροῦσι τὴν μνήμην καὶ θερμαίνουσι τὴν καρδίαν, καὶ τότε οἱ πλείστοι τῶν εὐγενεστέρων δεσμῶν διαρρύνονται ὑπὸ τῆς ἀποστάσεως.

Ὁ δυνάμενος νὰ ἀναγινώσκῃ εὕρισκεται ἐν συγκινωνίᾳ οὐ μόνον μετὰ τῶν φίλων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ σύμπαντος· δὲν ὑπάρχουσι πλέον ξένοι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, διότι γνωρίζει τὴν ἱστορίαν ὅλων τῶν ἐθνῶν· δὲν ὑπάρχουσι πλέον θεῖα αὐτὸν ἀγνωστοὶ ἐκτάσεις, διότι τὰ βιβλία ἐξετύλιξαν ἐνώπιόν του τὸν κόσμον ἀπαρχῆς, ὡς ἐντὸς κατόπτρου.

Ὁ δυνάμενος νὰ ἀναγινώσκῃ συνομιλεῖ καὶ μετὰ τῶν νεκρῶν· ἐγκύπτων ἐπὶ τῶν σελίδων ἐν αἷς ἐνεπιστεῦθησαν τοὺς διαλογισμοὺς των, νομίζει ὅτι οἱ λόγοι τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἐγείρονται ἐκ τῶν ἀφώνων σελίδων εἰς τὴν διάνοιάν του· λαμβάνει μαθήματα παρ' ὅλων τῶν ἀξιολόγων διανοιῶν, αἰτινες διέλαμψαν ἐν τῇ ῥοῇ τοῦ χρόνου, ὡς ἀστὲρες φωταυγεῖς ἐν τῇ τροχίᾳ τῆς ἡμετέρας σφαίρας, ὠφελεῖται ἐκ τῆς πείρας των, προστίθησι τὰς σκέψεις των ἐπὶ τῶν σκέψεών του, καὶ οὕτω καθίσταται ὁ

γενικός κληρονόμος τῆς σοφίας ἢ ἀπεταμίουσαν οἱ αἰῶνες.

Ὁ δυνάμενος νὰ ἀναγινώσκη δύναται τὰ πάντα νὰ μάθῃ· αἱ διδασκαλίαι ἔρχονται πρὸς αὐτὸν ἀμέσως χωρὶς νὰ διέρχονται διὰ τοῦ στόματος διδασκάλου. Τὰ βιβλία εἶναι δι' αὐτὸν σχολεῖα πάντοτε ἀνοικτὰ, τὰ ὅποια τὸν παρακολουθοῦσι ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρήμου καὶ τὰ ὅποια οὐδεμίαν δεσποτικὴ θέλησις δύναται νὰ κλείσῃ.

Ὁ δυνάμενος νὰ ἀναγινώσκη ἔχει ὑπὸ τὴν διάθεσίν του πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ ἐγείρῃ τὴν περιέργειαν, νὰ ἐνδιαφέρῃ τὸ πνεῦμα, νὰ συγκινήσῃ τὴν φαντασίαν. Εἶναι μονάρχης ἀπόλυτος κυκλοῦμενος ὑπὸ αὐτῆς συγκροτουμένης ἐκ τῶν μεγαλειτέρων νόων, οὗς παρήγαγον ἡ γῆ καὶ οἱ αἰῶνες.

Ἄλλ' ἡ ἀνάγνωσις μόνη δὲν εἶναι εἰμὴ τὸ ἥμισυ τῶν ἀπαραιτήτων γνώσεων διὰ τὸν κοινὸν ἀνθρώπον· ἡ γραφὴ δὲ εἶναι τὸ συμπλήρωμα.

Ὁ μὴ δυνάμενος νὰ γράφῃ, ἀναγινώσκει μὲν τοὺς τῶν ἄλλων διαλογισμούς, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἀπαντήσῃ! Ὁμοιάζει τὸν δυστυχῆ ὅστις ἔλαβε μὲν παρὰ τῆς φύσεως τὴν ἀκοήν, ἀλλὰ στερεῖται τῆς γλώσσης. Αἱ μετὰ τῶν ἀπόντων σχέσεις του περιορίζονται πάντοτε εἰς διαρκῆ μονόλογον, τοῦ ὁποίου αὐτὸς εἶναι πάντοτε ὁ ἀφευκτὸς ἀκροατὴς. Οὐδὲν μέσον ὑπάρχει ὅπως ἐμπιστευθῇ τοὺς διαλογισμούς του, ὅπως ἀπευθῆνῃ μίαν ἐρώτησιν. Ὁ μὴ δυνάμενος νὰ γράφῃ ματαίως ἀγωνίζεται κατὰ τῆς ἀπιστίας τῆς μνήμης του, διότι δὲν δύναται δι' ἐνὸς διαρκοῦς σημείου νὰ μονιμοποιήσῃ τὴν παροῦσαν ἰδέαν. Ὁ μὴ δυνάμενος νὰ γράφῃ δὲν δύναται νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς ἀπόντα ὑπόθεσιν τινα, ἐξ ἧς κρέμαται ἡ τύχη του, ἡ τιμὴ του. Ἡναγκασμένος νὰ ποιῆται πάντοτε χρῆσιν τῆς χειρὸς ἄλλου, εὐρίσκειται ἐν διαρκεί ἀνηλικότητι, ἐν ὑποτελείᾳ, μὴ δυνάμενος νὰ ἐμφανισθῇ ἀπέναντι τῶν ἀπόντων, εἰμὴ τῇ βοήθειᾳ ἀλλοτρίας κηδεμονίας.

Ἄλλ' ὁ γινώσκων νὰ ἀναγινώσκη καὶ νὰ γράφῃ ὁμοιάζει τὸ πτηνόν, τὸ δι' ἀμφοτέρων τῶν περὺγων ἰπτάμενον· ὁ κόσμος εἶναι πλέον ἀνοικτὸς ἐνώπιόν του, καθ' ὅσον ἐκτίσαστο νίκην περιφανῆ κατὰ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀποστάσεως. Ἡδὴ τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς καλῆς χρήσεως τῶν δύο τούτων ἰσχυρῶν ὀργάνων. Ὁ γινώσκων νὰ ἀναγινώσκη καὶ νὰ γράφῃ δύναται βε-

βαίως νὰ σφάλη, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι πλέον ἀποτέλεσμα ἀγνοίας, ἀλλὰ κκῆς κατευθύνσεως τῆς βουλήσεως· οὕτω ὁ ἀνθρώπος πεφωτισμένος ὢν διὰ τῶν γραμμάτων δύναται νὰ διακρίνῃ τὸ ἀγαθὸν τοῦ κακοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν εὐλόγως καὶ νομίμως νὰ ᾔναι ὑπόλογος διὰ τὰς πράξεις του ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὡς εἶναι τοιοῦτος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

*Καθαρισμὸς φορεμάτων, κλινοστρωμνῶν
πρὸς νέαν χρησιμοποίησιν.*

Πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς ὡς καὶ ἐν Εὐρώπῃ ἐγεννήθη ἡ ἰδέα ὅτι φορέματα ἢ τὰ τῆς κλίνης ἀντικείμενα τὰ ὅποια ἐφορέθησαν ὑπὸ ἀνθρώπων ἀποβιωσάντων ἐκ τῶν κολλητικῶν δῆθεν νοσημάτων ἐξ εὐφλογίας, φθίσεως καὶ σφιλιτικῶν νοσημάτων πρέπει νὰ καταστραφῶσιν ἢ καὶ ὡς, καθότι δι' αὐτῶν δύνανται νὰ μεταδοθῶσι τοιαῦτα νοσήματα πρὸς τοὺς ἄλλους. Τοῦτο εἶναι ἀβάσιμον. Ἐὰν τοιαῦτα φορέματα καλῶς ἐκπεπλυμένα κατὰ τὸν συνήθη τρόπον ἀραδιασθέντα καὶ κρεμάμενα ἐπὶ σχοινίων, ἐγκλεισμένα εἰς δωμάτιον μικρὸν κεκλεισμένον, ἅπαξ ἢ πλειοτέρας φορὰς ὑποκαπνισθῶσι διὰ τῶν μiasματοκαταστρεπτικῶν ἀτμῶν τοῦ Χλωρίου ἢ καὶ διὰ τῶν τοῦ καιομένου Θεοῦ δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἄνευ ἐλαχίστου φόβου ἐνυπάρξεως τοιοῦτου κολλητικοῦ μiasματος. Πρὸς κατασκευὴν τοιούτων χλωριούχων ὑπατριμῶν, σύμμικρον 2 μέρη λεπτοτάτης κόνεως τοῦ Μαγγανίου Λίθου καὶ ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ τοῦ ἐρυθροῦ μολυβδοχόματος καλουμένου, Μίνιον μετὰ 3 μερῶν ξηροῦ κοινοῦ ἄλατος καὶ ἐπίχυσον τὸ μίγμα τοῦτο μετὰ 2—3 μερῶν Θεοῦ ἢ βιτριολικοῦ ὀξέως καλουμένου συμμεμιγμένου πρότερον μετὰ 2 μερῶν ὕδατος. Διὰ θερμάνσεως τοῦ μίγματος τούτου, ἐντεθέντος εἰς πῆλινον ἀγγεῖον ἐπιταχύνεται ἡ ἐκχυσίς τῶν χλωριούχων ἀτμῶν καὶ δι' αὐτῶν καθαρίζονται. Διὰ τῆς πανταχοῦ ἐν Εὐρώπῃ εἰσαχθείσης ταύτης καθαριστικῆς μεθόδου χιλιάδων ταλλήρων τοιαῦτα ἀντικείμενα δύνανται νὰ ἀποκατασταθῶσι χρήσιμα διὰ τοὺς ὑπολειπομένους τῶν ὑπὸ τοιούτων νοσημάτων παθόντων καὶ ἀποβιωσάντων.

Κατὰ τινὰ ἀγγλικὴν μέθοδον, ἐπίσης ἀντιμiasματικὴν, ἐπιχύνοντες ἐντὸς ὑελίνου ἀγγεῖου ῥίνισμά τι τοῦ χαλκοῦ ἢ τοῦ σιδήρου ἢ Νισεστὲ Ἀρύλου μετὰ τοῦ 3 πλησίον ποσοῦ δυνατοῦ νιτρικοῦ ὀξέως ἢ τοῦ καλουμένου ἀσημάνσου. Ἐὰν τὸ μίγμα τοῦτο θερμανθῇ ἐκλύονται κίτρινοι πνιγηροὶ ἀτμοὶ ἐκ νιτρώδους ὀξέως ὑπὸ τῶν ὁποίων τὰ μiasματα ἐπίσης καταστρέφονται. Κατόπιν ἐκπλύνονται τοιαῦτα ἀποκαπνισθέντα ὑφάσματα, ξηραίνονται καὶ χρησιμοποιοῦνται. Οἱ ὑποατριμῶσι οὗτοι καλοῦνται Μiasματοκαταστρεπτικοὶ ἀτμοὶ τοῦ Σμιλλίου.

Οἱ ὑποκαπνισμοὶ διὰ τοῦ θείου γίνονται εὐκόλως διὰ τῆς ἐπιπάσεως τοῦ θείου ἢ τοῦ θειοχόματος ἐκ διαπύρων ἀνθράκων, καθὸ διὰ τῆς καύσεως καὶ φλεξεως αὐτοῦ, καιομένου τοῦ θείου σχηματίζονται αἱ ἀτμοὶ τοῦ θειώδους ὀξέως ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐπίσης τὰ μiasματα καταστρέφονται.

Ε. ΛΑΝΔΕΡΡΕΡ.

ΕΡΩΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΟΓΡΑΦΙΑ.

Τυχαίως περιέπεσεν εἰς χεῖράς μας παράδοξός τις σημείωσις ἐν ἧ ἐρωτολήπτός τις κατατάσσει κατὰ σειράν τὰς εἰς τὴν φιλίαν τῆς ψυχῆς του ἀπευθυνθείσας κατὰ καιροὺς ἐπιστολάς, τὴν ἀριθμητικὴν καὶ χρονολογικὴν αὐτῶν σειράν, καὶ τὰς πρώτας λέξεις ἐκάστης ἐπιστολῆς. Ἄγνωστον εἰς τί ἐμελλε νὰ χρησιμεύσῃ ἡ σημείωσις αὕτη ἢ μὲ ἐμπειρικὴν ὄντως τάξιν τηρηθεῖσα, δημοσιεύομεν δὲ αὐτὴν ὡς ἀρκούντως ἀστείαν.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

- Α'. *Δεσποτρίε!* Σὰς εἶδον τὸ πρῶτον εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον... κτλ. (5 Νοεμβρίου 1864).
Β'. *Εὐγενὴς ψυχῆ!* Τὴν ἀναψυχὴν ἦν τὸ ἄνθος λαμβάνει ὑπὸ τῆς πρωϊνῆς δρόσου... κτλ. (9 Νοεμβρίου 1864).
Γ'. *Ἄγγελε!* Φῶς γλυκὺ χύνει
τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας... κτλ.
(ποίησις 12 Νοεμβρίου 1864).
Δ'. *Φιλτάτῃ μοι Ἐλένη!* Δὲν ἔχω λόγους ὅπως σοὶ ἐκφράσω τὴν ἄκραν εὐγνωμοσύνην μου... κτλ. (20 Νοεμβρίου 1864).
Ε'. *Ἀγαπητῇ μοι Ἐλένη!* Εἰς τὸν κόσμον τοῦτον πάντοτε ἡ χαρὰ ὑπερτερεῖ τὴν λύπην... κτλ. (2 Δεκεμβρίου 1864).

ΣΤ'. *Φιλτάτῃ μοι Ἐλένη!* Δὲν ἐλησμόνησα ἀλλ' οὔτε θὰ λησμονήσω ποτε τὰς εὐτυχεῖς στιγμάς... κτλ. (6 Δεκεμβρίου 1864).

Ζ'. *Ἦσο σύ;* (ποίησις 20 Δεκεμβρίου 1864).
Η'. *Εὐγενὴς Κυρία!* Ἀνεπίστως καὶ παρὰ πᾶσαν μου προσδοκίαν ἔλαθεν... κτλ. (2 Ἰανουαρίου 1865).

Θ'. *Βασίλισσα τῆς καρδίας μου!* Εἶναι ἀδύνατον νὰ σοὶ περιγράψω. πᾶσαν ἐντύπωσιν ἡσθάνθη... κτλ. (8 Ἰανουαρίου 1865).

Ι'. *Φιλτάτῃ μοι Ἐλένη!* Εἴτε εἶσαι πραγματικῶς ἀσθενής, εἴτε μὴ, εἰς ἐμὲ ὄμως... κτλ. (12 Ἰανουαρίου 1865).

ΙΑ'. *Φιλτάτῃ μοι Ἐλένη!* Σήμερον περὶ τὴν 10ην ὥραν, διαβαίνων ἐκ τῆς οἰκίας σας... κτλ. (16 Ἰανουαρίου 1865).

ΙΒ'. *Ἀγγελέ μου!* Εἶναι μεσονύκτιον τὴν στιγμὴν ταύτην ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν μου... κτλ. (24 Ἰανουαρίου 1865).

ΙΓ'. *Φιλτάτῃ μοι Ἐλένη!* Εἰς τὸν ἔχοντα τὴν ἀλήθειαν εἰς τὰ χεῖλη καὶ τὴν εὐκρίθειαν εἰς τὴν καρδίαν... κτλ. (24 Ἰανουαρίου 1865).

ΙΔ'. *Φιλτάτῃ μοι Ἐλένη!* Ὅστις ἀγαπᾷ πρέπει ν' ἀγαπαῖται· ὅστις ἀγαπᾶται πρέπει νὰ μὴ... κτλ. (31 Ἰανουαρίου 1865).

ΙΕ'. *Ἡ εἰκόντης.* (ποίησις 2 Φεβρουαρίου 1865).

ΙΣΤ'. *Φιλτάτῃ μοι Ἐλένη!* Πεισιμένος εἰς τὴν τροχθεσίην τοῦ σαββάτου ὑπέσχεσίν σου ὅτι... κτλ. (8 Φεβρουαρίου 1865).

ΙΖ'. *Φιλτάτῃ μοι Ἐλένη!* Ἀσμένως ἔλαβον χθὲς τὸ ἑσπέρας παρὰ τοῦ ἀνεψιῦ σου τὸ μυστικὸν... κτλ. (14 Φεβρουαρίου 1865).

ΙΗ'. *Προσφιλεστάτῃ μοι Ἐλένη!* Μετὰ τὸ δεῖπνον ἐξῆλθον, ἂν καὶ ἀδιατετος ὅπως σὲ ἰδῶ... κτλ. (αὐθημερόν).

ΙΘ'. *Προῆ τῆς ζωῆς μου!* Μὲ ὄλην τὴν παννύχιον ἀγρυπνίαν μου, δὲν ἠδυνάμην... κτλ. (20 Φεβρουαρίου 1865).

Κ'. *Φιλτάτῃ μοι Ἐλένη.* Ὅσον αὐστηρὰ καὶ ἂν ᾔτο ἡ τελευταία ἐπιστολή σας, ἐγὼ ὁμῶς... κτλ. (20 Φεβρουαρίου 1865).

ΚΑ'. *Εὐγενεστάτῃ Κυρία!* Ἀπαντῶ ἀμέσως εἰς τὴν ἐπιστολήν σας ἢν πρὸ ὀλίγου μοὶ ἐνεχειρήσατε (1 Μαρτίου 1865).

ΚΒ'. *Φιλτάτῃ μοι Ἐλένη!* Ἐβράδυνα ἴσω παρὰ τὸ σύνθετες ν' ἀπαντήσω εἰς τὴν... κτλ. (10 Μαρτίου 1865).

ΚΓ'. *Τὰ δύο ἄνθη* (ποίησις 12 Μαρτίου 1865).

ΚΔ'. *Φιλίη!* Πρὸ ὀλίγων μόνον στιγμῶν ἐχωρί-

σθημεν, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιόν μου
(18 Μαρτίου 1865).

ΚΒ'. *Δασποινίς!* Ὁ πρὸς με ἔρω; σὰς δὲν ἦτο
ἔρω; . . κτλ. (20 Μαρτίου 1865).

ΚΣΓ'. *Δεσποινίς.* Δὲν ὄρειλον ἴσω; νὰ σὰς ἀ-
ξιώτω ἀπεντήτω; . . κτλ. (2 Ἀπριλίου
1865).

ΚΖ'. *Φίλη ψυχρή!* Ὁ κίλακός μου τρέμει . .
κτλ. (20 Ἀπριλίου 1865).

ΚΗ'. *Παμφιλτάτη!* Ἡ κίτις ἦτις με ἀναγκά-
ζει καὶ αἴθρις νὰ σοὶ γράψω . . κτλ. (3
Μαΐου 1865).

ΚΘ'. *Φιλτάτη!* Εἶναι σχεδὸν μεσονύκτιον τὸ
πᾶν περὶ ἐμὲ ὑπνώττει . . κτλ. (4 Μαΐου
1865).

Λ'. *Βασιλεῦ μου!* Σὲ εἶδον τέλος πάντων καὶ
σήμερον, καὶ θὰ νὰ μὴ περιπέσω . . κτλ.
7 Ἰουνίου 1865).

ΛΑ'. *Φίλη μου!* Ἀοιένας ἀνέγων τὴν προ-
χθεσινὴν φιλικὴν σου . . κτλ. (15 Ἰουνίου
1865).

ΛΒ'. *Σκληροί!* Ἐπιθυμεῖς τὴν δυστυχίαν μου καὶ
τὸν ἀδελφόν μου . . κτλ. (30 Ἰουνίου 1865).

ΛΓ'. *Θηρόν!* Ἐρρε σὺ ὁ κακὸς τοῦ βίου μου
δαίμων . . κτλ. (1 Ἰουλίου 1865).

Ἐνταῦθα περατοῦται ἡ παράδοξος αὕτη ση-
μείωσις, ὡς δὲ ἐκ τῶν τελευταίων ἐπιστολῶν
εἰκάζεται, ἡ κυρία Ἐλένη ἔγινε θηρίον ἀπὸ Ἀγ-
γελον (πρᾶγμα σπάνιον εἰς γυναῖκα!) καὶ ὁ
δυστυχὴς μας ἐρωτόληπτος ἔπικυσε τὴν αἰσθη-
ματικὴν του ἀλληλογραφίαν φοβηθεὶς τοὺς ὀ-
νηχὰς τῆς θηλείας τίγρεως.

ΕΠΙΘΗΣΙΣ

Εἰς τὸν σκληρὸν καὶ ἄωρον θάνατον
τοῦ φιλιτάτου μου συμαθητοῦ

ΚΩΝΣΤ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

«Fly, fly, Nightingale, you are free,
and while live, Remember me».

1

Ἐγειρε ἡ ἐκ τῆς λύπης πολυτλήμων μου καρδίαν,

Σκληρυνθεὶς ἀπὸ τὰ ἄλγη, τῆς πικρίας, καὶ τοῦ;

Ἰπὸ τοῦς πενθίμοις στόνοις, τὰ θρηνώδη ἔλεγεια
Θέλω νὰ συναντιμῶ τοὺς μακρανομένους κρίνους.

2

Φεῦ! πρὸ ὄρων ἐκ τοῦ ρίγους τοῦ θανάτου τόσαι

Τόσαι εὐγενεῖς; ὑπάρξεις; φθίνουσι καὶ τελευτῶσι,
Ὡς σκιάζονται σ' τὰ νεφελὰ ἀπέραντοι ἐκτάσεις;
Τ' οὐρνοῦ, καὶ τ' ἄστρα ἄπρ τρέμουσι καὶ ὠχρῶ-
σι!

3

Τῆς ζωῆς; ἡ πικροτάτη ἄβυσθος; εἰς τοὺς δρυμῶνας;
Τῶν διηνεκῶν βασιλῶν; ὑπερφέρελος; ὑψοῦται,
Ὅτε ἡ οἰκτρὴ καρδίαν τηκομένη κατὰ μόναν;
Ἐξ ἀνίας; μέχρι κόρου θυμαλγῶς; ἀποπληροῦται! —

4

Χθὲς ἀκόμη πλήρες ὄροστος, μέλλοντος φαίδροῦ κ' ὀλ-
βίου,

Ἐθάλκεν ἄδρον ἐν ἄνθος; εἰς τὸ θάλλπος τῆς ἀγκάλης;
Τῆς μητρὸς; συμπαθείας; τοῦ ἐρατεινοῦ ἡλίου—
Ἐκμυζῶν τὰ φίλτρα πάντων ὡς ἀπὸ χρυσοῦς φιάλης;

5

Βλαστὴ φίλτατε ταλαίνης; ἀτυχοῦς; οἰκογενεῖμ,
Γόνε ὑστὶς κ' ὠρατὴ πατρὸς; φίλου κ' ἐναρέτου,
Μαζικὴ μικρογραφία συμπαθητικῆς καρδίας;
Μυστικὴ εἰκὼν Ἀγγέλου καλλοῦ; εὐδαιαθέτου,

6

Ἰπὸ τὴν βρεστὴν χεῖρα τοῦ θανάτου ἐδαμάσθης,
Κ' ὑπὸ νόστου ἐπράτου ἀναλγήτως; καὶ ἀπόνως;
Ὡς; τὸ ἀπλόον κλωνίον ῥοδοδάρυς; κατεθλάσθη;
Ὅπρὸς θράσος; αἰρηθῆναι; ὑπὸ θέλλαν χειμῶνος;!

7

Σ' ἔρρεν ὑπὸ τὴν πλάκα τοῦ ἀδυσωπήτου τάφου
Μακρανθέντα; εἰς τὸ ἔαρ τῆς δεκαετοῦς; ζωῆς σου . . .
Δὲν σ' ἐκόσμου; οἱ χρωστῆρες; τοῦ ἀνηλεοῦς; ζω-
γράφου,
Δὲν σ' ἐκάλλονον; σ' τὴν κλίνην; τὴν ψυχρὰν; οἱ πλο-
καμοὶ σου . . .

8

Ἐκεῖσε ἐκεῖ γελῶεις; ὑπνον νήδυμον ὑπνώτων
Εἰς σινδόνας νεκρωσίμου; καὶ εἰς ἄνθη ἠπλωμένους;
Μεταξὺ θρηνοῦντων φίλων; στεναζόντων; περσετώ-
των,
Κ' ἀποσπῶν κλαυθμῶς; ἐκ πάντων ὡς λυσικόμος;
παρθένος.

9

Ἐκλυσε πᾶν φίλον ὄμμα, πᾶσα ἀλγεινὴ καρδία
Τὴν φρικώδη κατηράσθη παρουσίαν τοῦ θανάτου
Εἰς τοιοῦτο πλάσμα' ἄθρον μακρανθὲν ὑπὸ τὰ λα
Τῆς ἀνοίξεω; τῆς πρώτης, πλὴν συνάμα κ' ἐπράτου!

10

Ἡ χορεία τῶν φιλιτάτων ὀμηλικῶν σου παρούσα
Σὲ ἠσπάζετο ἐν πόθῳ κτωδύφ τελευτατον,
Ἦτις μελανομονοῦσα περὶ σὲ καὶ θρηνωδοῦσα
Ἐδῆλε το δάκρυ βλάζον ἤρεμον ἄλλ' ὄμως; κίτων . .

11

Ποῦ τὰ προτερήματά σου, ποῦ ἡ χάρις τῆς μορφῆς;
Ποῦ τὸ εὐγενὲς τοῦ ἤθους; ποῦ ἡ λάμψις; κοῦ νοῦς;
Ποῦ τὰ κρίνα τοῦ μετώπου; ποῦ τὰ μύρα τῆς ψυ-
χῆς σου,
Καὶ ὁ ἀπὸ εὐφυῶν γλαυκὸς; στίλβων ὀφθαλμὸς; σου;!

12

Δὲν ἐπρόφθασε ν' ἀνοίξη ἐνωρίς; ὁ κάλυξ; οὔτος;
Τὰ λευκότερο χιόνος; πέταλα αὐτοῦ; ὦ οἶμοι,
Δὲν ἠτύχησε ν' ἀνήση; τόση χάρις; τόσος; πλοῦτος;
Εἰς; τοῦ Ἰλισσοῦ; τὰς ὄχθας; ὡς; ἐπὶθεῖ κ' ἐπεθύμει.

13

Νέον πληκτρον προσετέθη σ' τῶν Ἀγγέλων τὰς κι-
βύρας

Εἰς; μολπὴν τῆς ἀενάου; πρὸς τὸν Πλάστην ὕμνω-
δία,
Ὡς; εἰς; τὰς; σιγώσας; τῶς; κ' ἐπικραμαμένας; λῦρας;
Συναρμόζονται; παιᾶνες; εἰς; ψαλμῶν; τὰς; συμφωνίας;

14

Νέας; προσευχὰς; κομίζεις; μεταξὺ; θυμιαμάτων
Πρὸς; τὸν; Θρόνον; τοῦ; Ἰψίστου; χαριέστατον; παι-
δίου,
Εἰς; φιάλας; ἐμπληροῦντων; τοὺς; αἰθέρας; ἀρωμάτων
Ἐπὶ; τῶν; φαινοτάτων; ἡλυσιακῶν; πεδίων.

15

Νῦν; εὐφρόσυνος; φοιτῶσα; ἐκ; τοῦ; σελαιφόρου; ὄρους;
Ἀοράτως; εἰς; ἀκτῆσεις; εἰς; ὀνειρούς; ἢ; ψυχὴ; σου
Εἰς; ἡμᾶς; ἀναρριπίζει; διαχύσεις; παρηγόρους;
Συγχορεύουσα; μετ' ἄλλων; σ' τὰς; ἀύλας; τοῦ; Παρα-
δείσου.

16

Κ' εἴθε; διὰ; πάντα; θάλλει; εὐθαλῆς; ὡς; ἡ; μουσική
Εἰς; τῶν; φίλων; σου; τὰ; στήθη; ἢ; ἀγήρατος; σου; μνήμη,
Ὡς; αἰεὶ; διατηρεῖται; ζωηρὰ; ἀμαραντίνη
Ἡ; τῶν; ἐναρέτων; ἔργων; συνακολουθοῦσα; φήμη.
Ἄδριανουπόλει, τῆ 20 Φεβρουαρίου 1871.

ΓΕΡΜ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ.

ΠΙΝΑΞ.

Καθ' ὕλην τῶν ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει τοῦ Ἰλισσοῦ περιεχομένων

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

- Θεοκρίτου εἰδύλλιον Α'. — φυλ. ΣΤ'. — σελίς 124.
Βίωνος τοῦ Σμυρναίου εἰδύλλιον Β'. — φυλ. Γ'. — σελ. 230.
Θεοκρίτου εἰδύλλιον Β'. — φυλ. ΙΔ'. σελ. 355.
Βίωνος εἰδύλλιον Γ'. — φυλ. ΚΑ'. σελ. 502.
Οἱ Τάφοι ποίημα Οὔγου Φοσχόλου — φυλ. ΚΓ'. σελ. 529.
Φιλολογικόν συνέδριον ἐν Αζειψίχ — φυλ. ΚΓ'. σελ. 547.

ΜΕΛΕΤΑΙ.

- Μιραβώ, (ὑπὸ Βίκτωρος Οὔγῳ) — φυλ. Γ'. σελ. 51.
Οἱ Ἕλληνες καλλιτέχναι — φυλ. Γ'. σελ. 217.

ἨΘΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ.

- Βίκτωρ Οὔγος, Ναπολέον Γ' καὶ Γαλλία — φυλ. Γ'. σελ. 49.
Συμβουλαὶ πρὸς τὰς Ἑλληνίδας μητέρας — φυλ. ΙΑ'. σελ. 219.
» » » » » — φυλ. ΙΒ'. σελ. 263. *Λεῖπον*
Τὸ λογικόν εἶναι ἀσθὲ εἰς τοῦ ἀνθρώπου ἤ; ἀπηλλάγησαν τὰ λοιπὰ ζῶα φυλ. ΙΓ'. σελ. 301.
» » » » » » » φυλ. ΙΑ'. σελ. 322.
» » » » » » » φυλ. ΙΕ'. σελ. 341.
» » » » » » » φυλ. ΙΣΤ'. σελ. 365.
Πόλις καὶ οἰκογένεια — φυλ. ΚΑ'. σελ. 481.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ.

- Ἡ κατὰ τὸ 1691 σφαγὴ τῆς Γλένκω — φυλ. Δ'. σελ. 85.
Ὁ Βουκένταυρος καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς ἀναλήψεως ἐν Ἑνετίᾳ, φυλ. ΣΤ'. σελ. 137.
Ἱστορία τῶν Γρίφων — φυλ. ΙΗ'. σελ. 419.

- Ἐκ τῶν διασῆμων δικῶν τοῦ Α. Φουκέ (ἡ δίκη τοῦ Λαβαλλέτ τῆς κυρίας Λαβαλλέτ καὶ τῶν τριῶν Ἀγγλων. — φυλ. ΙΘ'. σελ. 450.
 » » » — φυλ. Κ'. σελ. 465.
 » » » — φυλ. ΚΑ'. σελ. 438.
 » » » — φυλ. ΚΒ'. σελ. 519.
 » » » — φυλ. ΚΓ'. σελ. 534.
 Περὶ τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ ἐπαναστάσεων — φυλ. Κ'. σελ. 457.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

- Ἀρχαιολογικά — φυλ. Γ'. σελ. 66.
 Ἀρχαῖον Βυζαντινὸν Ὀρφανοτροφεῖον — φυλ. Γ'. σελ. 67.
 Περιγραφή τοῦ ἐν Κυλλήνῃ τῶν Τρικάλων ἀνακαλυφθέντος σπηλαίου — φυλ. Θ'. σελ. 193.
 Ὁ ἐν Ἐφέσῳ ναὸς — φυλ. ΙΘ'. σελ. 453.
 Ἀνασκαφαὶ ἐν Τρωάδι ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἰσαρλίχ — φυλ. ΚΒ'. σελ. 507.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΑΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ.

- Μία Ὀδύσσεια ἐν τῷ Εἰρηνικῷ Ὀκεανῷ — φυλ. Α'. σελ. 9.
 Περιήγησις ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀφρικῇ — φυλ. Γ'. σελ. 65.
 » » » — φυλ. Ζ'. σελ. 150.
 » » » — φυλ. Θ'. σελ. 207.
 Τινὰ περὶ Θιβέτ — φυλ. Θ'. σελ. 208.
 Ἡ ἐν Σιάμ θήρα τῶν ἐλεφάντων — φυλ. Γ'. σελ. 225.
 Ἡ πυρπόλησις τοῦ ἀτμοπλοίου Γουλιέλμου Δ'. — φυλ. Γ'. σελ. 239.
 Ὀλίγα τινὰ περὶ Χαλκίδος — φυλ. ΙΑ'. σελ. 245.
 Τὸ Μεδιόλανον — φυλ. ΙΒ'. σελ. 337.
 » » — » ΙΣΤ'. » 361.
 Περὶ τοῦ σταλακτοσπηλαίου τῆς νήσου Ἀντιπάρου — φυλ. ΙΖ'. σελ. 404.
 Περιήγησις Δίξωνος — φυλ. ΙΗ'. σελ. 428.
 Τὸ ἄντρον τοῦ Castle Torne — φυλ. ΚΔ'. σελ. 565.

ἮΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ.

- Ἰάπωνες — φυλ. Ε'. σελ. 114.
 Τὸ καταφίλημα τοῦ Παπικοῦ σανδαλίου — φυλ. Ζ'. σελ. 160.
 Ἱστορία καὶ ὀρησκεία τῶν Κινέζων — φυλ. Γ'. σελ. 232.
 » » » — » ΙΑ'. » 241.
 Φυτικὴ μυθολογία τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος — φυλ. ΚΑ'. σελ. 498.
 Ὀλίγα περὶ ἐπικηδείων τελετῶν — φυλ. ΚΒ'. σελ. 505.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ ΤΕΧΝΑΙ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.

- Ἰσαὰκ Νεύτων — φυλ. Α'. σελ. 2.
 Οἱ ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὀκεανὸν σιδηρόδρομοι — φυλ. Δ'. σελ. 17.
 Κλαυδῖος Πτολεμαῖος — φυλ. Β'. σελ. 25.
 » » — » Ε'. » 97.
 » » — » ΚΔ'. » 553.
 Περὶ φρενοπαθειῶν — φυλ. Δ'. σελ. 73.
 » » — » Ε'. » 103.
 Ὀλίγα περὶ Ὑδραυλικῆς — φυλ. Γ'. σελ. 236.
 Θεωρία ἐπὶ τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου καὶ τῆς καμπυλότητος — φυλ. ΙΒ'. σελ. 277.
 Τὸ Βέρειον σέλας — φυλ. ΙΣΤ'. σελ. 379.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

- Περίληπτικὴ βιογραφία τοῦ Φριδερίκου Γουλιέλμου Γ'. — φυλ. Β'. σελ. 31.
 Ὁ Βυρβῶν — φυλ. ΣΤ'. σελ. 121.
 Δον Ζουάν Πρίμ — φυλ. Ζ'. σελ. 145.
 » » » — » Η'. » 169.
 Σαμουηλ Βέκκερ — φυλ. ΙΖ'. σελ. 403.
 Ἀλφρέδος Λαμαρτίνος — φυλ. ΙΗ'. σελ. 424.
 Οἱ ἐκ μηδενὸς μεγάλοι — » » » 424.
 » » » — » ΙΘ'. » 445.
 » » » — » Κ'. » 459.
 » » » — » ΚΑ'. » 493.
 Γεώργιος Λουδοβίκος Μάουερ — φυλ. ΚΔ'. σελ. 493.

ΔΡΑΜΑΤΑ.

- Εὐλαλία Ποντουᾶ — φυλ. Γ'. σελ. 54.
 Εὐλαλία Ποντουᾶ — φυλ. Δ'. σελ. 77.
 » » — » Ε'. » 105.
 » » — » ΣΤ'. » 127.
 » » — » Ζ'. » 162.
 » » — » Η'. » 174.
 » » — » Θ'. » 195.
 » » — » Ι'. » 220.
 » » — » ΙΒ'. » 268.
 » » — » ΙΓ'. » 295.
 » » — » ΙΔ'. » 315.
 Ἰωάννης ὁ Καταλάνος (ἄρχων τοῦ Ὀλύμπου) — φυλ. ΚΒ'. σελ. 516.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ.

- Ἡ Ὀρφανὴ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Λαοῦ — φυλ. Α'. σελ. 14.
 » » » » — » Δ'. » 83.
 Οἱ δύο φίλοι τῆς Βουρβόνης — φυλ. Β'. σελ. 32.
 Ὁ Πέτασος Φραγκίσκου τοῦ Β'. — φυλ. Β'. σελ. 35.
 Ἡ Καλογραία τοῦ Σκιν Ρούζω — » » » 39.
 » » » » — » Δ'. » 92.
 » » » » — » ΣΤ'. » 193.
 » » » » — » Γ'. » 226.
 Ἡ κληρονομία τοῦ Λογχοφόρου ἱππέως — φυλ. Ε'. σελ. 110.
 » » » » — » Ζ'. » 162.
 » » » » — » Η'. » 183.
 » » » » — » Θ'. » 210.
 Παιδικὴ ἡλικία διασκέμων ἀνδρῶν (δύο τέκνα Καρόλου τοῦ Α'.) — φυλ. ΙΑ'. σελ. 250.
 » » » » » » » — » ΙΒ'. » 283.
 Ἡ κοιμωμένη ψυχὴ — φυλ. ΙΑ'. σελ. 255.
 » » — φυλ. ΙΒ'. σελ. 278.
 » » — φυλ. ΙΓ'. σελ. 322.
 » » — φυλ. ΙΔ'. σελ. 316.
 Ὁ φιλόσοφος χωρικός — φυλ. ΙΣΤ'. σελ. 372.
 Ἄλεξανδρος Ὑψηλάντης (ἐπεισόδιον τῆς Βιενναίας συνόδου) — φυλ. ΙΖ'. σελ. 385.
 » » (» » » ») — φυλ. ΙΗ'. σελ. 409.
 » » (» » » ») — φυλ. ΙΘ'. σελ. 433.
 Ὁ ἄγνωστος πρίγκηψ — φυλ. ΙΖ'. σελ. 395.
 Ὁ ἄγνωστος — φυλ. ΙΖ'. σελ. 398.
 Ἡ θυγάτηρ τοῦ Διοικητοῦ — φυλ. Κ'. σελ. 470.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

- Εἰς ποιητὴν — φυλ. Α'. σελ. 21.
 Τῇ κυρίᾳ Π. . . — φυλ. Α'. σελ. 22.
 Σκιας Ἀρόλδου ἔπη — φυλ. Γ'. σελ. 69.
 Εἶναι ἀκόμη νύξ — φυλ. Γ'. σελ. 70.
 Εἰς πλουσίου κηδεῖαν — φυλ. Δ'. σελ. 95.
 Ὁ βίος — φυλ. Δ'. σελ. 95.
 Ὁ πάθος — φυλ. Ε'. σελ. 116.
 Ἄκροστιχίς — φυλ. Ε'. σελ. 117.
 Μικροὶ στίχοι — φυλ. Ε'. σελ. 118.
 Οἱ παλμοὶ — φυλ. Ε'. σελ. 118.
 Τὸ θέατρον — φυλ. ΣΤ'. σελ. 143.
 Ἡ σιωπὴ — φυλ. ΣΤ'. σελ. 143.
 Ἡ γυή — φυλ. Ζ'. σελ. 167.
 Θὰ φύγω — φυλ. Ζ'. σελ. 167.
 Τὰ Ψαρά — φυλ. Η'. σελ. 189.
 Ὁ βοσκός — φυλ. Η'. σελ. 190.

- Ὁ χειμῶν — φυλ. Θ'. σελ. 213.
 Λυγμοὶ ἐκπνεοντος αἰδοῦ — φυλ. Θ'. σελ. 214.
 Πρὸς σέ. — φυλ. Θ'. σελ. 214.
 Τὰ δύο ὄρφανά — φυλ. Θ'. σελ. 215.
 Πρὸς τὴν τύχην — φυλ. Ι'. σελ. 237.
 Πονῶ — φυλ. Ι'. σελ. 238.
 Τῷ Α. . . ἦτο λυκαυγές — φυλ. Ι'. σελ. 238.
 Ἡ λεπρὰ — φυλ. ΙΑ'. σελ. 261.
 Ὁ ξένος — φυλ. ΙΑ'. σελ. 261.
 Ἡ ματαιότης — φυλ. ΙΑ'. σελ. 362.
 Εἰς παίζον παιδίον — φυλ. ΙΓ'. σελ. 308.
 Θεῶν, ἢ ἐν ὄναρ — φυλ. ΙΓ'. σελ. 308.
 Ὁ αἰωνίως ἀγαπῶν — φυλ. ΙΓ'. σελ. 309.
 Ὁ προορισμὸς καὶ ὄρκος τοῦ ποιητοῦ — φυλ. ΙΓ'. σελ. 340.
 Der Ewig Liebend — φυλ. ΙΓ'. σελ. 340.
 Der Beruf und Schwan der dichters — φυλ. ΙΓ'. σελ. 340.
 Εἰς θάλασσαν γαλήνιον — φυλ. ΙΔ'. σελ. 334.
 Εἰς πολύχτρον στέφανον — φυλ. ΙΔ'. σελ. 334.
 Ἡ ἐρωτότροπος — φυλ. ΙΔ'. σελ. 234.
 Εἰς τὸ φεγγάρι — φυλ. ΙΕ'. σελ. 360.
 Εἰς ὠχρὰν μικρὰν κόρην — φυλ. ΙΣΤ'. σελ. 381.
 Θελεῖς νὰ ζήσης; — φυλ. ΙΣΤ'. σελ. 381.
 Εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀτυχοῦς φίλου μου Δημητρίου Καναβαριώτου — φυλ. ΙΣΤ'. σελ. 38.
 Ἄσμα παροίνιον — φυλ. ΙΣΤ'. σελ. 382.
 Τὰ ὄρφανά μου — φυλ. ΙΖ'. σελ. 406.
 Ἡ ἀναχώρησις τῆς — φυλ. ΙΗ'. σελ. 429.
 Μεσονύκτιοι ῥεμβασμοὶ — φυλ. ΙΗ'. σελ. 430.
 Διατὶ σιγᾶς; — φυλ. ΙΘ'. σελ. 454.
 Εἰς τὸ νεογνὸν τοῦ φίλου μου Ι. Χ. Κούρτελη — φυλ. ΙΘ'. σελ. 455.
 Στίχοι ἐκφωνηθέντες εἰς τὸν τάφον Ἀριστείδου Κυπριανοῦ — φυλ. Κ'. σελ. 478.
 Ψυχὴ Μανφρέδου (πρὸς ἐρωμένην) — φυλ. ΚΑ'. σελ. 500.
 Εἰς τὴν ὀγδοηκοστὴν ἐπέτειον ἐορτῆν τῶν γενεθλίων μου — φυλ. ΚΑ'. σελ. 501.
 Θρῆνος — φυλ. ΚΑ'. σελ. 502.
 Ἐλεγεῖον — φυλ. ΚΑ'. σελ. 503.
 Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς ἐξαδελφῆς μου Μ. Κ. Ζητούσης μοι στίχους — φυλ. ΚΒ'. σελ. 527.
 Ἡ ἀναζήτησις — φυλ. ΚΒ'. σελ. 527.
 Διατὶ σιγῶ. — φυλ. ΚΒ'. σελ. 527.
 Εἶμαι σκληρὰ; — φυλ. ΚΓ'. σελ. 550.
 Εἰς μίαν φιλάρεσκον — φυλ. ΚΓ'. σελ. 550.
 Ἐλεγεῖον εἰς τὸν σκληρὸν καὶ ἄωρον θάνατον τοῦ φιλάτου μου μαθητοῦ Κωνσταντίνου Παπαγιαννοπούλου φυλ. ΚΑ'. σελ. 570.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

- Ὁ παράφων ἐρημίτης — φυλ. Α'. σελ. 20.
 Ἀνθόλια καὶ ἄσματα — φυλ. Α'. σελ. 20.
 Ἀγγέλου Βλάχου κωμωδίαί — φυλ. Β'. σελ. 44.

- Χαρικλής (εικόνες αρχαίων Ἑλληνικῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων) — φυλ. IB'. σελ. 286.
 Ἀπομνημονεύματα τῶν εἰς Γαλλίαν μεταβάντων Ἑλλήνων ἐθελοντῶν — φυλ. IB'. σελ. 287.
 Ἑρμηνεῖα συνοπτικὴ καὶ ἐκλεκτικὴ τῶν Εὐαγγελίων — φυλ. KB'. σελ. 523.
 Μία ἀπάντησις — φυλ. ΚΔ'. σελ. 560.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

- Περὶ Καφουράς — φυλ. Α'. σελ. 19.
 Κατασκευὴ τῶν ὑποκαπιτισμῶν τοῦ χλωρίου — φυλ. IE'. σελ. 359.
 » τοῦ σεραπίου τοῦ πουνσχίου — φυλ. IE'. σελ. 359.
 Περὶ μαστίχης — φυλ. IE'. σελ. 359.
 Συγκολλητικὸν μέτρον διὰ τὸ ἤλεκτρον — φυλ. IE'. σελ. 359.
 Βερνίκιον ἀξιόλογον δι' ἐλαϊοζωγραφίας — φυλ. IΣΤ'. σελ. 379.
 Κατασκευὴ τῆς ὑφραντικῆς μέσου κατὰ τῆς λεπτοθυμίας — φυλ. IΣΤ'. σελ. 380.
 Ἀπόκρυφα τῆς ὠραιότητος διὰ τὰς κυρίας — φυλ. IΖ'. σελ. 404.
 Διατήρησις τῶν σταφυλῶν κατὰ Κινεζικὸν καὶ Εὐρωπαϊκὸν τρόπον — φυλ. IΖ'. σελ. 404.
 Καθαρισμὸς φορεμάτων, κλινοστρωμῶν πρὸς νέαν χρῆσιμοποίησιν — φυλ. ΚΔ'. σελ. 564.

ΠΟΙΚΙΛΗ ΥΛΗ.

- Ὅλιγα ἀντὶ πολλῶν — φυλ. Α'. σελ. 1.
 Ἀνθρώπιναι ταλαιπωρίαι — φυλ. Α'. σελ. 18.
 Πανδασία — φυλ. Α'. σελ. 23.
 » — φυλ. Β'. σελ. 46.
 » — φυλ. Γ'. σελ. 70.
 » — φυλ. Ε'. σελ. 119.
 » — φυλ. Ζ'. σελ. 167.
 » — φυλ. Η'. σελ. 191.
 » — φυλ. Θ'. σελ. 215.
 » — φυλ. Ι'. σελ. 239.
 » — φυλ. ΙΑ'. σελ. 263.
 » — φυλ. ΙΓ'. σελ. 310.
 » — φυλ. ΙΔ'. σελ. 335.
 » — φυλ. IΣΤ'. σελ. 383.
 » — φυλ. IΖ'. σελ. 407.
 » — φυλ. ΙΗ'. σελ. 431.
 » — φυλ. ΙΘ'. σελ. 455.
 » — φυλ. Κ'. σελ. 479.
 » — φυλ. ΚΑ'. σελ. 503.
 » — φυλ. ΚΓ'. σελ. 551.
 Ἄνθων — φυλ. Γ'. σελ. 68.
 » — φυλ. Δ'. σελ. 94.

- Ἄνθων — φυλ. Ε'. σελ. 116.
 » — φυλ. Η'. σελ. 191.
 » — φυλ. Ι'. σελ. 236.
 » — φυλ. ΙΑ'. σελ. 260.
 » — φυλ. ΙΓ'. σελ. 307.
 » — φυλ. IΣΤ'. σελ. 380.
 » — φυλ. ΙΗ'. σελ. 428.
 » — φυλ. ΙΘ'. σελ. 454.
 » — φυλ. Κ'. σελ. 477.
 » — φυλ. ΚΒ'. σελ. 526.
 » — φυλ. ΚΓ'. σελ. 519.

Ἐχθροὶ Γαλῶν — φυλ. Β'. σελ. 45.

- Οἱ τρίτες ὑπὸ τὴν ὑγεινήν αὐτῶν ἔποψιν — φυλ. Γ'. σελ. 64.
 α » » » » » » — φυλ. Δ'. σελ. 86.
 Αἱ περὶ θεότητος δοξασταὶ τῶν ζώων — φυλ. ΣΤ'. σελ. 140.
 Παίγνια πνευματικὰ (στάδιον ἀντιλογίας) — φυλ. Ζ'. σελ. 165.
 Ἱερμιάς ἀνδρὸς νευροφυμένου — φυλ. Η'. σελ. 187.
 Δύο λέξεις πρὸς τοὺς καπνίζοντας — φυλ. Θ'. σελ. 203.
 Ἡ οἰκοδόμοισις — φυλ. ΙΓ'. σελ. 305.
 Ἐπιστολὴ ἐνός ποιητοῦ νυμφευθέντος — φυλ. ΙΓ'. σελ. 306.
 Συμβουλαὶ πρὸς τὸν ταξιδιώτην — φυλ. ΙΔ'. σελ. 313.
 Ποικίλα — φυλ. ΙΔ'. σελ. 332.
 » — φυλ. IΖ'. σελ. 405.
 » — φυλ. ΚΓ'. σελ. 548.

Φιλολογία τῆς ἐποχῆς (πύθεν ἢ λέξις διὰ ψύλλου πῆδημα) — φυλ. ΚΑ'. σελ. 499.

Ἄλλόκοτοι ἱεροκύρηκες — φυλ. ΚΒ'. σελ. 524.

Δικαστικὰ παράδοξα — φυλ. ΚΓ'. σελ. 545.

Ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ γραφὴ — φυλ. ΚΔ'. σελ. 563.

Ἑρωτικὴ ἐπιστολογραφία φυλ. ΚΔ'. σελ. 569

ΓΡΙΦΟΙ ΚΑΙ ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ.

- Γρίφος — φυλ. Α'. σελ. 24.
 » — φυλ. Γ'. σελ. 72.
 » — φυλ. Ε'. σελ. 120.
 » — φυλ. Ζ'. σελ. 168.
 » — φυλ. Θ'. σελ. 216.
 » — φυλ. ΙΑ'. σελ. 264.
 » — φυλ. ΙΓ'. σελ. 311.
 » — φυλ. ΙΕ'. σελ. 360.
 » — φυλ. ΙΗ'. σελ. 432.
 » — φυλ. Κ'. σελ. 480.
 » — φυλ. ΚΒ'. σελ. 528.
 Αἰνίγμα — φυλ. Β'. σελ. 48.
 » — φυλ. Δ'. σελ. 96.
 » — φυλ. ΣΤ'. σελ. 144.
 » — φυλ. Η'. σελ. 192.

- Αίνιγμα — φυλ. Γ' σελ. 240.
 » — φυλ. ΙΒ' σελ. 288.
 » — φυλ. ΙΔ' σελ. 336.
 » — φυλ. ΙΣΤ' σελ. 384.
 » — φυλ. ΙΖ' σελ. 408.
 » — φυλ. ΙΘ' σελ. 456.
 » — φυλ. ΚΑ' σελ. 514.
 » — φυλ. ΚΓ' σελ. 552.
 » — φυλ. ΚΔ' σελ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

- Παρόραμα Α' φυλλαδίου — φυλ. Γ' σελ. 72.
 Παροράματα ΣΓ' » — φυλ. Ζ' σελ. 168.
 » Ζ' » — φυλ. Η' σελ. 192.
 Διόρθωσις παροραμάτων ΙΓ' φυλλαδίου — φυλ. ΙΔ' σελ. 386.
 Παροράματα του ΙΕ' φυλλαδίου — φυλ. ΙΣΤ' σελ. 384.
 » » ΙΘ' » — φυλ. Κ' σελ. 480.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ.

του Δ' έτους του «ΙΛΙΣΣΟΥ»:

ΔΚΕΣΤΟΡΙΔΗΣ (Γ.)	ΔΙΒΑΘΗΝΟΠΟΥΛΟΣ (Α. Σ.)
ΒΕΡΓΟΣ (Β.)	ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ (ΓΕΡΜΑΝΟΣ.)
ΒΛΑΧΟΧΡΙΣΤΟΣ (ΑΝΔΡΕΑΣ Π.)	ΜΠΕΤΣΟΥ (ΜΑΡΙΕΤΤΑ.)
ΕΡΑΜ (ΑΡΤΙΝΗΣ.)	ΜΠΟΙΦΗΣ (Δ. Π.)
ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ (ΕΥΓΕΝΙΟΣ Γ.)	ΞΕΝΟΣ (Κ.)
ΗΛΙΑΔΗΣ (ΑΧΙΛΛΕΥΣ.)	ΟΓ. ΟΝΟΜΙΑΗΣ (ΦΙΛΙΠ. Α.)
ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ (ΙΩ.)	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΟΥ (ΦΩΓΕΙΝΗ Α.)
ΚΑΡΙΝΤΑΒΑΣ (ΣΠΥΡΙΔΩΝ Ι.)	ΟΛΥΜΠΙΟΣ (Α. Ι.)
ΚΑΣΔΩΝΗΣ (Γ.)	ΠΑΠΑΖΟΡΑΝ (ΚΛΕΑΝΘΗΣ.)
ΚΟΚΚΙΑΝΗΣ (Δ.)	ΠΑΠΗΛΙΑΦΑΝΟΥ (ΠΟΔ. ΙΩ.)
ΚΟΣΚΙΝΑΣ (ΠΕΤΡΟΣ.)	ΣΑΛΒΑΤΩΡ (Σ. Α.)
ΚΟΥΡΓΕΛΗΣ (Ι. Χ.)	ΣΠΥΡΙΔΗΣ (Κ.)
ΚΟΥΤΟΥΒΑΛΗΣ (ΜΑΡΙΝΟΣ.)	ΣΧΛΙΕΜΑΝ (ΕΡΡΙΚΟΣ.)
ΚΡΙΕΪΛΑΣ (ΙΑΚΩΒΟΣ.)	ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ
ΛΑΝΔΕΡΕΡ (Ξ.)	ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ (Γ. Ν.)
ΛΕΒΙΔΗΣ (ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α.)	ΧΑΛΥΒΟΠΟΥΛΟΣ (Κ. Γ.)